

Η!

Ηδύφωνο

στα μονοπάτια του πολιτισμού

06.03.2016

www.simerini.com.cy

η σιμερίνη

**ΚΙΟΥΜΠΡΙΚ,
ΕΠΙ ΤΕΣΣΕΡΑ**
// ΣΕΛΙΔΕΣ 10-11

**VINYL, ΤΩΝ MICK JAGGER
ΚΑΙ MARTIN SCORSESE**

// ΣΕΛΙΔΑ 6

**ΚΩΣΤΑΣ ΜΟΝΤΗΣ:
Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΠΟΥ ΕΦΥΓΕ
ΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ**

// ΣΕΛΙΔΑ 4

Η τέχνη είναι ένας ελιγμός ευτυχίας ώστε να μπορούμε να υπάρχουμε κάπως αναπαικτικά δυστυχισμένοι ☹️ Νίκος Καρούζος

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΙΓΚΑΣ:

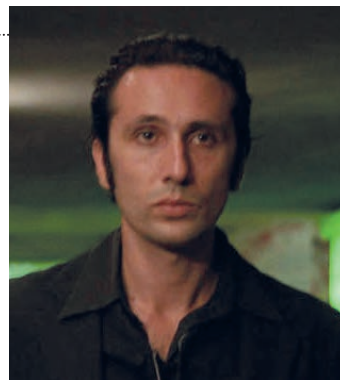
**«Η ΠΟΙΗΣΗ
ΕΙΝΑΙ
ΙΔΙΓΓΙΩΔΗΣ
ΜΟΝΑΞΙΑ»**

quickpeek

Γεγονότα, εκδηλώσεις, εκθέματα, συνειρμοί
στον πολιτιστικό ιστό της εβδομάδας

Φτηνά Τσιγάρα, Ρένου Χαραλαμπίδη

«Όταν έχω αυτόν τον ξαφνικό πόθο να πετάξω, και δεν έχω πού να πετάξω, κρύβω μες στη συλλογή μου, γεμάτη καφέδες, μποξέρ, χορευτές, τυχαία αγγίγματα, βρισιές, τρυφερούς παρανόμους, στοές, συναντήσεις, κραυγές, σιωπές χωρισμούς, λόγια, λόγια, λόγια...»

Φάντασμα Ελένης

Ένα πράγμα είναι να ανικνεύονται τα κωμικά στοιχεία με τα οποία ένας ριζοσπάστης τραγωδός βαθιάει την έννοια της τραγικότητας, διανοίγοντάς την στο κωμικό της ανθρώπινης κατάστασης, κι άλλο να αίρουμε την ειδολογική κατάταξη του έργου, που διδάχτηκε, κι άρα εννοήθηκε, ως τραγωδία

Πολιτιστικές επιλογές // Τα καλύτερα της εβδομάδας

Θέατρο // Θέατρο Ένα

1

Το τέλος του κόσμου

Ο Olivier Messiaen παρουσιάζει τους Sorin Alexandru Horlea στο βιολί, Γιώργο Γεωργίου στο κλαρινέτο, Brice Catherin στο τσέλο και Βίκη Στυλιανού στο πιάνο. Αύριο Δευτέρα, 7 Μαρτίου, στις 8:00 μ.μ., στο Μουσείο Τεχνών Λουκίας και Μικαλάκη Ζαμπέλα. Πληροφορίες & Κρατήσεις: 22456098 / info@zampleart.com.cy.

2

Της οικίας ημών εμπιραμένης

Ο Πολυχώρος Κατ' οίκον ανακοινώνει το ανέβασμα της κωμωδίας με τίτλο: «Της οικίας ημών εμπιραμένης» του Βραβευμένου θεατρικού συγγραφέα Κώστα Μαννούρη σε πανελλήνια πρώτη. Η προγραμματισμένη πρεμιέρα έχει οριστεί για αύριο Δευτέρα, 7 Μαρτίου, στις 8:30 μ.μ., στον Πολυχώρο Κατ' οίκον.

3

Εκδήλωση Καλλιτεχνών

18 καλλιτέχνες ενώνουν τις δημιουργίες τους (ως επί το πλείστον χειροποίητες) και εκθέτουν μαζί. Τετάρτη 9 και Πέμπτη, 10 Μαρτίου, 10:00 - 20:00, στο Hilton Λευκωσίας. Για περισσότερες πληροφορίες: www.facebook.com/events/592524267563672.

4

DJ ANNA

Η Βραζιλιάνη superstar DJ και παραγωγός ANNA, το αγαπημένο παιδί του Carl Cox, έρχεται στο Story Club την Πέμπτη 10 Μαρτίου για ένα ξέφρενο αποκριατικό πάρτι με βραζιλιάνικη καρναβαλική ατμόσφαιρα! Πληροφορίες / κρατήσεις: 96734541.

Έξι μαθήματα χορού σε έξι εβδομάδες

Το νέο έργο που κάνει πρεμιέρα στον άλλο χώρο του θεάτρου Ένα είναι το «Έξι μαθήματα χορού σε έξι εβδομάδες», του Ρίτσαρντ Αλφιέρι, σε σκηνοθεσία Μαρίνου Ανωγυριάτη, σκηνικά/ κοστούμια Κρίστνης Πολυδώρου και χορογραφίες του Γιώργου Δημοπούλου. Πρόκειται για μια συγκινητική και ανθρώπινη κωμωδία με μουσική και χορό. Η μοναχική συνταξιούχος Lily Harrison προσλαμβάνει έναν δάσκαλο χορού, τον Michael Minetti, για να της διδάξει ιδιαίτερος έξι μαθήματα χορού για έξι εβδομάδες. Αυτό που ξεκινά ως μια ανταγωνιστική σχέση σταδιακά μεταμορφώνεται. Μέσα από τον χορό, οι

δύο άνθρωποι αποκαλύπτουν τα μυστικά τους, τους φόβους, τις χαρές τους και ενώ χορεύουν σουινγκ, ταγκό, βαλς, φοξτρότ, τσα-τσα και σύγχρονο χορό μαθαίνουν να ξεπερνούν τα προβλήματα και τις διαφορές τους, ενώ ανακαλύπτουν εκτός από τους εαυτούς τους και μια βαθιά σύνδεση, που μετατρέπεται σε μια στενή φίλια. Μια ρομαντική κωμωδία που ξεδιπλώνει επί σκηνής τις κοινωνικές διακρίσεις και τους προβληματισμούς της εποχής μας. Εξάλλου λένε πως ο χορός είναι η κρυμμένη γλώσσα της ψυχής!

Σκηνοθεσία: Μαρίνος Ανωγυριάτης
Μετάφραση: Ιάσωνας Ιεροδιακόπου

Χορογραφίες: Γιώργος Δημόπουλος
Σκηνικά/Κοστούμια: Κρίστη Πολυδώρου
Σχεδιασμός φωτισμού: Αντρέας Χριστοδουλίδης
Βοηθός σκηνοθέτη: Αντηρ Σιακαλλή
Παίζουν: Ερική Μπεγέτη & Γιώργος Τζωρτζής
Πρεμιέρα: Σάββατο, 12 Μαρτίου 2016, 20:30
Τακτικές παραστάσεις: Κάθε Τετάρτη και Πέμπτη στις 20:30
Θέατρο Ένα
Λεωφόρος Αθίνας 4
Λευκωσία, Λευκωσία 1021, Κύπρος
Email: teatroena@cvtanet.com.cy
Τηλέφωνο: 22348203

Ιδιοκτησία: Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ | Υπεύθυνος Έκδοσης: Μιχάλης Παπαδόπουλος Βοηθός Υπεύθυνου Έκδοσης: Μαρία Μινά Συνεργάτες: Κωνσταντίνος Α. Ε. Παπαθανασίου Πάνης Ζελαναίος Λογίγος Παναγιή, Γιώργος Ίκαρος Μπαμπασιάνης, Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή, Τίτος Χριστοδούλου, Χρήστος Μιχάλαρος Μάριος Αδάμου. Ηλεκ. Ταχυδρομείο: papadopolosm@simerini.com, minam@simerini.com

Απαγορεύεται αυστηρώς η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά προτίμηση ή κατά διασκευή απόδοση του περιεχομένου (κειμένου ή φωτογραφίας) με οποιονδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφηση ή άλλο, χωρίς τη γραπτή έγκριση ή άδεια του εκδότη Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ.

Σκέψεις ενός ληστού ή η καταδίκη της κοινωνίας

Πώς ένα κείμενο-φυλλάδιο του 1861, που αφορά στην παράδοση της ληστοκρατίας στην Ελλάδα, η οποία και συνέβαλε στην απελευθέρωσή της από τον τουρκικό ζυγό, έρχεται να υπενθυμίσει τον άναρχο κι αγέρωχο χαρακτήρα των ανυπότακτων, σε κάθε μορφή εξουσίας, γνήσιων Ρωμιών

Γλυκό πουλί της νιότης

Γραμμένο το 1959, από τα πιο γνωστά και αγαπημένα έργα του Τενεσί Ουίλιαμς, ανεβαίνει για πρώτη φορά στον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου

Γέλωτος εγκώμιον

Η πλειονότητα των ανθρώπων όσον αφορά την πλιθιότητα και την εξυπνάδα, κυμαινόμαστε... εντός, εκτός και επί τα αυτά, χορεύοντας χαζοχαρούμενοι το μπαλέτο μιας ενδιάμεσης κατάστασης, ισομερώς ή περίπου μετέχοντες και στις δύο

Θέατρο ΘΟΚ // Κεντρική Σκηνή

Γλυκό πουλί της νιότης του Τενεσί Ουίλιαμς

Ο Τσας Γουέιν, ένας αδιστακτος και φιλόδοξος νεαρός, επιστρέφει στον τόπο όπου γεννήθηκε, μια πόλη της Φλόριντα στη συντηρητική επαρχία του αμερικανικού Νότου, υποταγμένη στους σκληρούς νόμους μιας πραγματικότητας, όπου βασιλεύει η βία, το δίκαιο του ισχυροτέρου και ο ρατσισμός. Σύντροφός του στο ταξίδι, η άλλοτε διάσημη ηθοποιός Αλεξάνδρα ντε Λάγκο, στην οποία προσφέρει τις υπηρεσίες του. Δύο άνθρωποι κυριευμένοι από τον τρόπο του χρόνου, ακουμπάνε ο ένας στον άλλο προσπαθώντας να πνίξουν τα συναισθήματα, τους φόβους και τον πανικό τους μέσα στον τεχνητό παράδεισο των ναρκωτικών και του αλκοόλ, προσδοκώντας σε μίαν απαιτηλή ζωή που θα τους χαρίσει η τέχνη και η δόξα.

Γραμμένο το 1959, το «Γλυκό πουλί της νιότης», από τα πιο γνωστά και αγαπημένα έργα του Τενεσί Ουίλιαμς, ανεβαίνει για πρώτη φορά στον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου.

Μετάφραση: Έφη Γιαννοπούλου
Διασκευή/Σκηνοθεσία: Άντζελα Μπρούσκου
Σκηνικά: Κωνσταντίνος Κουννής, Άντζελα Μπρούσκου
Κοστούμια: Άντζελα Μπρούσκου
Video Art: Άντζελα Μπρούσκου
Μουσική/Σχεδιασμός Ήχου: Nalysa Green
Σχεδιασμός Φωτισμών: Γεώργιος Κουκουμάς
Ακουστικός Σχεδιασμός: Στράτος Σταμάτης
Ερμηνεύουν: Πέτρος Γιωρκάτζης, Αχιλλέας Γραμματικόπουλος, Δημήτρης Δημητρίου, Βασιλική Διαλυνά, Δημήτρης Κωνσταντινίδης, Φίλιππος Κωνσταντίνος, Ντίνος Λύρας, Kenneth Nnebe, Ιωάννα Σιαφκάλη, Άννα Σκορδή, Σωτήρης Σωτηρίου, Στέλα Φυρογέννη, Νιόβη Χαλαλάμπους, Γιώργος Χριστοδούλου

Παραστάσεις Λευκωσία
Θέατρο ΘΟΚ
Κεντρική Σκηνή Αίθουσα Εύης Γαβριηλίδης
Κάθε Παρασκευή & Σάββατο, 8.30 μ.μ. και Κυριακή, 6.00 μ.μ.

Λεμεσός
Θέατρο Ριάλτο
Τετάρτη 18 & Πέμπτη 19 Μαΐου, 8.30μ.μ.
Λάρνακα
Δημοτικό Θέατρο
Παρασκευή 20 Μαΐου, 8.30μ.μ.
Δεν επιτρέπεται η είσοδος σε άτομα κάτω των 12 ετών

Σημεία προώλησης Λευκωσία
Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77772717 (Τρίτη-Κυριακή 10.00π.μ.-1.30μ.μ., 4.00μ.μ.-6.00μ.μ.)

Λεμεσός
Ταμείο Θεάτρου Ριάλτο, τηλ. 77777745 (Δευτέρα-Παρασκευή 10.00π.μ.-1.00μ.μ., 5.00μ.μ.-7.00μ.μ. και Σάββατο 10.00π.μ.-1.00μ.μ.) και ηλεκτρονικά στη σελίδα www.rialto.com.cy
Λάρνακα
Ταμείο Δημοτικού Θεάτρου, τηλ. 24665795 (Δευτέρα-Παρασκευή 10.00π.μ.-1.00μ.μ., 4.00μ.μ.-6.00μ.μ. και Σάββατο 10.00π.μ.-1.00μ.μ.)

Τιμές εισιτηρίων
€12 / €6
www.thoc.org.cy

Εκδήλωση // Καρναβάλι Αγλαντζιάς 2016

Οι αποκριάτικες εκδηλώσεις του Δήμου Αγλαντζιάς συνεχίζονται σήμερα με το καθιερωμένο έθιμο του Καρναβαλιού που αγαπήθηκε από τη Λευκωσία, στη Λεωφόρο Κερύνειας στις 11:30 το πρωί. Αφετηρία της παρέλασης είναι η συμβολή της Λεωφόρου Κερύνειας με την οδό Θεσσαλονίκης και ο τερματισμός της το Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής. Αναμένεται ατελείωτο κέφι, αφού χιλιάδες καρναβαλιστές, πεζοί και σε άρματα, θα παρελάσουν στο Καρναβάλι της Αγλαντζιάς. Η συμμετοχή είναι πάντοτε δωρεάν. Η φεινή παρουσία των καρναβαλιστών έχει ξεπεράσει κάθε προηγούμενη χρονιά, αφού οι συμμετοχές έχουν φτάσει τις επτά χιλιάδες. Η ενεργός συμμετοχή νηπιαγωγείων, δημοτικών σχολείων, σχολών μουσικής και χορού, καθώς και μεμονωμένων συνόλων από όλη τη Λευκωσία αποτελούν την εγγύηση για μια μοναδική εμπειρία ψυχαγωγίας.

Χιλιάδες κόσμος θα παρευρεθούν για να διασκεδάσουν στο πολυαναμενόμενο Καρναβάλι της Αγλαντζιάς. Σημαντική συμβολή για την πετυχημένη παρέλαση αποτελεί και η φιλοξενία των δημοτών της Αγλαντζιάς.

Κονσέρτο // Από την Κύπρο στο Βερολίνο

Η Apollon International Connections θα παρουσιάσει ένα κονσέρτο μουσικής δωματίου με τίτλο «Brahms: Από την Κύπρο στο Βερολίνο», με τον βιολιστή Wolfgang Schroder, την πιανίστα Μαρία Γιαβρούμη και τον ερμηνευτή κόρνου Darius Mikulski στο Θέατρο Παλλάς, στις Λευκωσία, αύριο Δευτέρα, 7 Μαρτίου στις 8:00 μ.μ. Το κονσέρτο θα επαναληφθεί στο Βερολίνο στις 10 Μαρτίου. Όλο το πρόγραμμα Brahms θα αρχίσει με το υπέροχο Klavierstucke, Op 118 και θα ακολουθηθεί από την

Sonata F.A.E., η οποία ήταν το αποτέλεσμα της ιδέας του Schumann να γράψει μία συνεργατική σύνθεση με τον Dietrich και τον Brahms, για να γιορτάσουν την επιστροφή του Joachim στο Dusseldorf το 1853. Ονομάστηκε έτσι ώστε να αντικατοπτρίζει το προσωπικό μότο του Joachim «Frei aber Einsam» - Ελευθερος αλλά μοναχικός. Ο Dietrich έγραψε την πρώτη κίνηση, ο Schumann τη δεύτερη και την τρίτη. Το κονσέρτο θα ολοκληρωθεί με το Horn Trio in E flat Major, Op. 40.

Μουσική // «Ρετρό & Καντάδες»

«As ερχόσουν για λίγο», «Ενας φίλος ήρθε απόψε απ' τα παλιά», «Μια ζωή την έχουμε», «Θα σε πάρω να φύγουμε», «Πόσο λυπάμαι», «Αλα, άνοιξε κι άλλη μπουκάλια», «Απόψε την κιθάρα μου» είναι μερικά από τα τραγούδια που θα παρουσιάσουν σε αποκριάτικο κλίμα ο Σωτήρης Καραγιώργης και η Θεοφανώ Χαραλαμπίδου, σήμερα Κυριακή, 6 Μαρτίου, στις 8:00 μ.μ. στο Τεχνόπολις 20. Ρετρό ελληνικά τραγούδια, μπαλάντες αλλά και ελαφρώς χορευτικά, βαλσάκια και ταγκό, καντάδες αλλά και «αρχοτορεμπέτικα», θα μας ταξιδέψουν στην παλιά Αθήνα αλλά και στα καντούνια των Ιονίων νήσων, γοντεύοντας όλους όσοι δεν έζησαν εκείνες τις δεκαετίες. Τραγούδια διαχρονικά για τον έρωτα και όχι μόνο που συ-

γκινούν μέχρι και σήμερα. Τραγούδια νοσταλγικά, γνωστά σε όλους μας, ανεξαρτήτως ηλικίας. Είσοδος: 8 ευρώ. Απαραίτητη η προκράτηση εισιτηρίων στο 70002420.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Κώστας Μόντης: «Ο ποιητής που έφυγε την Άνοιξη»

Αφιέρωμα // Η 1η Μαρτίου πρέπει ν' αποτελεί, κάθε χρόνο, ημέρα μνήμης και αναφοράς για τους Έλληνες Κύπριους της νήσου, μια κι ένας από τους κορυφαίους ποιητές της αναχώρησε για το αέναο ταξίδι

Το να θυμόμαστε τους ποιητές σε επετείους όπως «100 χρόνια από τη γέννησή του» ή «10 χρόνια από τον θάνατό του» κ.ο.κ., έχει βέβαια μία βαρύτητα και σημασία που πρέπει να γίνεται και πανηγυρικά να διαφημίζεται, αλλά πολλές φορές επισκιάζεται από τον κοινωνικό χαρακτήρα και τη διάσταση των «δεξιώσεων» (εάν με εννοείτε) που προσλαμβάνουν, φευ, τέτοιες εκδηλώσεις. Με τον Κώστα Μόντη, λοιπόν, «μετεωρίζεται» η στήλη την πρώτη αυτή Κυριακή του Μάρτη, όχι ως «μνημόσυνο» στα 12 χρόνια από την αποδημία του, αλλά ως αφορμή και αιτία για μία μη συμβατική προσέγγιση της πρώτης επίσημης εμφάνισής του ποιητή στα Ελληνικά Γράμματα, με την αποκρυμμένη ποιητική συλλογή του, από τον ίδιο, «Με μέτρο και χωρίς μέτρο».

Ένα σπάνιο εύρημα

Το βιβλίο μου χαρίστηκε από τον συναξιόχο φιλόλογο καθηγητή στη Μέση Εκπαίδευση, μελετητή του Ανδρέα Κάλβου και ενίοτε ποιητή και διηγηματογράφου, Λεύκιο Ζαφειρίου, ο οποίος είχε την καλοσύνη να μου το «ενεχυριάσει» (μια και το 'χε εις διπλούν), την περίοδο που εργάστηκα για λίγο ως γραμματικός του (πληκτρολογώντας κείμενα, αρχαιοθετώντας επιστολές, τακτοποιώντας βιβλία). Το γεγονός, μάλιστα, πως τα αντίτυπα χαρίστηκαν στον κύριο Ζαφειρίου από τον ίδιο τον Μόντη, αίρει εν μέρει το γεγονός της αποκρυψέως, μια που ο ποιητής δεν έδειξε πρόθεση να το αποσύρει ή να το καταστρέψει ως έντυπο υλικό σώμα.

«Για την... ιστορία»

Το βιβλίο τυπώνεται στην Κύπρο το 1934, στα τυπογραφεία «Ελευθερίας», οδός Ελευθερίας, στη Λευκωσία. Προσέξτε τη χρονιά: μόλις τρία χρόνια έχουν περάσει από την εξέγερση των «Οκτωβριανών του '31», η αποικιακή κυβέρνηση των κατακτητών έχει σκληρύνει τη στάση της έναντι του λαού, ο 20χρονος Μόντης βρίσκεται στην Αθήνα όπου φοιτά στο Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών στη Νομική Σχολή, παρότι οι Άγγλοι έχουν ψηφίσει νόμο που απαγορεύει να ασκήσουν το δικηγορικό επάγγελμα/Λειτουργία στη νήσο όσοι σπουδάζουν το γνωστικό αυτό αντικείμενο στην Ελλάδα. Ο Μόντης αρκείται να αναφέρει στο οπισθοφύλλο του βιβλίου αυτά που ήδη ανέφερα: «Τυπογραφεία 'Ελευθερίας', οδός Ελευθερίας, Λευκωσία». Κάτι, μου φαίνεται, σημαίνει αυτό, κι η πρόθεση του ποιητή κεκαλυμμένα ξάστερη!

As ακούσουμε τον ποιητή, κι αυτά που γράφει... για την ιστορία, στην αρχή του βιβλίου μετά την αφιέρωση, «Χαρισμένο στες ιερές σκιές των γονιών

μου»: «Το βιβλιαράκι ετούτο -τόσο αλήθεια μικροσκοπικό- άθελά μου παραδίνεται στα χέρια σας. Όμως αφτός που το βγάζει έτσι μπαμπέσικα δεν πάνεται απ' το νόμο... Δεν καταλαβαίνετε; Καλύτερα να μην καταλάβετε ποτέ. Να ξέρετε μονάχα πως την πρώτη μου εμφάνιση θα την ποθούσα πολύ πιο σοβαρή, πολύ πιο άξια. Αλλά... οπωσδήποτε δε γυρέβω, δε ζητιανέβω την επιείκειά σας, όχι!... Έχετε το λόγο...».

«Με μέτρο»

Δέκα τα ολιγόστιχα ποιήματα του πρώτου μέρους, «Με μέτρο», όπως λέει ο ποιητής. Εδώ ο νεαρός Μόντης προσπαθεί να σιχουρήσει με ρυθμό, μέτρο και ομοιοκαταληξία. Έκδηλος ο ερωτισμός που διαπνέει τα ποιήματα, συνεπικουρούμενος από τον ρομαντισμό της εποχής. Μην ξεχνάμε πως ο ποιητής βρίσκεται στην Αθήνα του '34, φοιτητής. Αν και κάποια από τα ποιήματα του πρώτου μέρους δημοσιεύτηκαν στην εφημερίδα «Ελευθερία» της Λευκωσίας, είναι ολοφάνερο πως γράφτηκαν στην Αθήνα και στις περιδιαβάσεις και τη ζωή του ποιητή εκεί. Το να γράφεις στίχους αποκάλυπτα ερωτικούς, χωρίς κοινωνικούς ή ταξικούς φραγμούς, την περίοδο εκείνη δεν ήταν και το πιο εύκολο πράγμα, πόσω μάλλον που ο Μόντης δεν δίστασε να τους τυπώσει την ίδια χρονιά στην Κύπρο.

«Χωρίς Μέτρο»

Η ίδια ατμόσφαιρα επικρατεί και στο δεύτερο μέρος της συλλογής, με επίσης 10 ποιήματα σε πρόζα και μικρά διηγήματα, που έτσι όπως τα διαβάζω αγγίζουν την ποίηση, έστω και πρωτόλεια. Ίσως να πρόκειται για την εσωτερική πάλη του νέου ποιητή που προσπαθεί να δοκιμαστεί και να πλάσει το ύφος του. Εντούτοις, παρατηρώ βαθιές τομές στην εκφορά του λόγου και θαρραλές απόψεις/επόψεις του Μόντη. Για παράδειγμα στο διήγημα-ποίημα «Σ' ένα 'φωτεινό διάλειμμα εχεφροσύνης», διαβάζουμε την ιστορία μιας προσφυγοπούλας στον Πειραιά, που τη βιάζει ο θεός της, καταλήγει σε οίκο ανοχής, συναντά ξανά εκεί τον συγγενή της ως πελάτη, τον σκοτώνει «μ' ένα ρεβολβεράκι», όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Μόντης, δικάζεται και καταλήγει στο φρενοκομείο. Προσωπικά πιστεύω πως στην αποκρυμμένη συλλογή του Μόντη, «Με μέτρο και χωρίς μέτρο», ενυπάρχει όλη εκείνη η ατμόσφαιρα των ποιητών του μεσοπολέμου, που εμφανέστατα ο νεαρός ποιητής πρέπει να ήρθε σε επαφή με το έργο τους, όντας φοιτητής στην Αθήνα. Το γεγονός δε ότι γράφεται από έναν Έλληνα Κύπριο προερχόμενο από μίαν εξακολουθητικά ταραγμένη περίοδο του νησιού, ενδυναμώνει την πεποίθησή μου πως απ' εδώ

είναι που κυοφορούνται όλα εκείνα τα στοιχεία που θα τον καθιερώσουν στην πορεία του ως έναν από τους μείζονες ποιητές της Ελληνικής Ποίησης.

«Ανατολίτικο»

Επιτρέψτε μου να παραθέσω το ποίημα με τον τίτλο της παραγράφου, γραμμένο σε πρόζα, μια που εντυπωσιάζει η ερωτική, ελευθεριάζουσα έως αχαλίνωτα άναρχη γλώσσα και στάση/θέση του πρωτοεμφανιζόμενου ποιητή, σε μιαν εποχή αυστηρών/αυταρχικών ηθικών φραγμών, και δη στην Κύπρο του 1934:

«Αχ, χανούμ, χανούμ... Γυναίκα με το λάγνο κορμί το γεμάτο απ' τις πιο ασυγκράτητες, τις πιο άγριες ορμές και γυναίκα με τα μεγάλα μάτια τα μάβρα σαν το σκοτάδι του Δεκεβρη κ' ερωτικά σαν το φεγγάρι του Γενάρη... Γυναίκα με τα τσιγγάνικα βυζιά τα σφιχτά σα λεμόνια και γυναίκα με την ανασκωμμένη μύτη και τα παχειά, σαρκερά χείλια τα ζυμωμένα με τον πόθο...»

»As ήτανε να μ' αποθυμούσε η σάρκα σου η ζεστή σαν τον καλοκαιριάτικο άμμο της έρημος τη νύχτα ετούτη την πλημμυρισμένη από μυστήριο κι' as ήτανε να μου κερνούσες την πδονή κάτου από δύο λαγγωμένες φοινικιές... Αχαβνωμένοι ύστερα as ήτανε να καπνίζαμε μαζί κασίς με ξαπλωμένα χάρμου, μπλεγμένα τα ολόγυμνα κορμιά μας κι' as ένας γλυκόφωνος πατριώτης σου να μας τραγουδούσε από μακριά εν' αμανέ παραπονεμένο που να λέν για τους καύμούς μιας ερωτοχτυπημένης καρδιάς...

»Αχ, χανούμ, χανούμ, καλή μου χανούμ... Κι' αν τούρκο με θέλεις γίνουμαι κι' αν αράπη κι' αν ό,τι άλλο... Μα κάνε με κ' εσύ να ξεχάσω μεσ' στη φουρτουνιασμένη σου αγαλιά την αναμικιά κορούλα που αγάπησα χορέβοντας μαζί της ένα παγωμένο ταγκό μέσα σε μια ηλεκτροφώτιστη σάλα... Παντοδύναμο εσένα το φιλή σου και χίλιοι Αλλάχ τα χάρδια σου, γυναίκα με το λάγνο κορμί, τα μεγάλα μάβρα μάτια, τα τσιγγάνικα βυζιά, την ανασκωμμένη μύτη και τα παχειά χείλια... Χανούμ...».

www.simerini.com.cy

Σκέψεις ενός ληστού ή η καταδίκη της κοινωνίας

Αναδιφήσεις // Πώς ένα κείμενο-φυλλάδιο του 1861, που αφορά στην παράδοση της ληστοκρατίας στην Ελλάδα, η οποία και συνέβαλε στην απελευθέρωσή της από τον τουρκικό ζυγό, έρχεται να υπενθυμίσει τον άναρχο κι αγέρωχο χαρακτήρα των ανυπότακτων, σε κάθε μορφή εξουσίας, γνήσιων Ρωμιών

«**Α**ναπνέων τον καθαρόν αέρα των ορέων και μη κύπτων τον αυχένα εις ουδένα είμαι ίσως ο ευτυχέστερος των ανθρώπων». Μ' αυτήν την πρόταση ξεκινάει το κείμενο-φυλλάδιο που εκτείνεται σε 11 κεφάλαια και σε μόλις 24 σελίδες. Ο «ληστής» δεν έχει αυταπάτες: «Τι είναι κοινωνία; Σωρός κακοηθείας και ραδιουργίας, άθροισμα φθόνου και μίσους, εκμαγείον δαιμόνων. Εάν δε τις εξετάσῃ καλώς και με απαθές βλέμμα την κοινωνίαν και τα άτομα αυτής, θέλει ιδεί ότι εις μεν την κοινωνίαν σύμψασαν δεν υπάρχει αρετή, εις δε το άτομον δύναται τις ενίοτε να εύρη τοιαύτην. Και διά τί τούτο; Διότι το μίσος, ο φθόνος, η κακία, η ραδιουργία και τα τοιαύτα, εις το άτομον απολύτως θεωρούμενον δεν δύναται ν' αναπυκθώσι, αλλ' εις την κοινωνίαν και διά της κοινωνίας αναπτύσσονται». Ο «ληστής» δεν κρύβει, αλλά σημαίνει: «Ημεῖς θέλομεν πάντοτε πολεμεί την κοινωνίαν· διότι αὐτή πάντοτε μισεί και κατατρέχει την γενναιότητα. Τις μέγας ανήρ έμεινεν άγευστος κοινωνικών πικριών; διατί; διότι είναι αισχρά η κοινωνία· διότι είναι χαμερπής ο κοινωνικός άνθρωπος και φθονεί τον υπέρ την γην υψούμενον». Ο «ληστής» δεν χαρίζεται σε κανέναν: «Τί είσθε σεις; Άνθρωποι κακοήθεις και στρεψόδικοι, ψεύσται και πανούργοι, απατεώνες και ραδιούργοι, καταστρέψαντες διά του πολιτισμού πάσαν ψυχικήν ευγένειαν και ειλικρινείαν. Τί δε ημεῖς; Άνθρωποι ειλικρινεῖς και σώζοντες την ψυχικήν ευγένειαν, καίτοι ευρισκόμενοι εις αένναον μετά της κοινωνίας πάλην· είμεθα χρηστοί και ενάρτεροι, σώφρονες και φιλαλήθεις. Τί σεις; άνθρωποι του δεκάτου εννάτου Μ.Χ. αιώνος· τί δ' ημεῖς; της πρώτης μετά την γένεσιν εκατονταετηρίδος».

Η επώνυμη ανωνυμία του συγγραφέως

Η ανωνυμία του φυλλαδίου φαίνεται ότι δεν είχε να κάνει μόνο σαν ένα μέτρο προφύλαξης από μια άμεση δίωξη από την οθωνική αστυνομία του παλατιού. Στο περιεχόμενο του φυλλαδίου ο συγγραφέας θέλει να παρουσιάσει τη συνείδηση του απλού λαϊκού ληστή της εποχής, επομένως η ανωνυμία έχει και το νόημα της πιο πιστής αναπαράστασης αυτής της κοινωνικής κατηγορίας. Πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι ο Δημήτρης Παπαρρηγόπουλος ανήκε σε οικογένεια προσκείμενη στο πολιτικό καθεστώς, το οποίο δίωκε αμείλικτα τους ληστές της εποχής, έτσι μια υπογραφή δικιά του θα αναδείκνυε αυτήν την αντίφαση στο ευρύ κοινό περισσότε-

ρο από το ίδιο το περιεχόμενο του έργου.

Την ίδια περίοδο που κυκλοφόρησε το φυλλάδιο αναδείχθηκε μέσα από τα έντυπα της εποχής ο συγγραφέας του. Φαίνεται ότι επειδή ο συγγραφέας ήταν γιος του Κωνσταντίνου Παπαρρηγόπουλου και αρκετά νέος σκεπάστηκε το «σκάνδαλο» και δεν υπήρξε καμία δίωξη. Σημειώνουμε ότι εκείνη την περίοδο οι κατασχέσεις εφημερίδων, οι φυλακίσεις δημοσιογράφων και γενικά ο κρατικός έλεγχος του τι γραφόταν, ήταν στην κορύφωσή του από την οθωνική εξουσία. Στους στενούς κύκλους των διανοουμένων, στην Αθήνα της εποχής, έγινε γρήγορα γνωστός ο συγγραφέας του φυλλαδίου, όπως συμβαίνει σε κάθε αντίστοιχη ανώνυμη έκδοση, που είναι ανώνυμη στους πολλούς αλλά όχι στους λίγους. Με την έκδοση των «Σκέψεων ενός ληστού» φαίνεται ότι έγινε ευρεία συζήτηση του έργου με αντικρουόμενες απόψεις, ώστε ίσως ανάγκασαν τον Δημήτρην Παπαρρηγόπουλο να αναλάβει δημόσια την ευθύνη του έργου.

Η ουσία και η αέναν επικαιρότητα των «Σκέψεων»

Ο Δημήτρης Παπαρρηγόπουλος, στο έργο του «Σκέψεις ενός ληστού», εκ-

στα όρη: «Οι πλούσιοι τους τρέμουν, οι πτωχοί τους τιμώσι».

Ποιος ήταν ο Δ.Κ. Παπαρρηγόπουλος;

Ξεκινάμε από τη γραμματολογική θέση του στο πάνθεον των Ελλήνων λογοτεχνών: θεατρικός συγγραφέας και ποιητής της Α' Αθηναικής Σχολής. Γεννήθηκε το 1843 στην Αθήνα, και πατέρας του ήταν ο ιστορικός Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος. Σπούδασε νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και αναγορεύτηκε διδάκτορας το 1886, με θέμα της διατριβής του τη θεωρία του Πλάτωνα περί ποινής. Εργάστηκε ως δικηγόρος και δημοσίευσε ιστορικές και φιλολογικές μελέτες. Το 1869 ακολουθεί τα βήματα του πατέρα του δημοσιεύοντας τη «Συνοπτική Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης», που χρησιμοποιήθηκε στα σχολεία. Πεθαίνει, σε ηλικία μόλις 30 χρονών, το 1873 από εγκεφαλική συμφορήση.

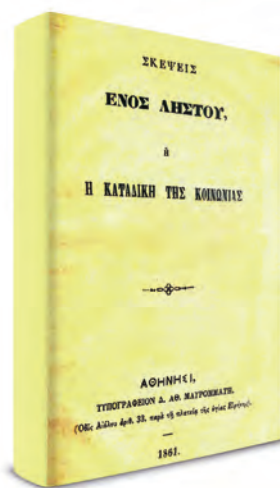
Το 1861, σε ηλικία 18 χρονών, δημοσιεύει ανώνυμα την πρώτη του μελέτη με τίτλο, «Σκέψεις ενός ληστού ή η καταδίκη της κοινωνίας», όπου φανερώνεται η φιλελεύθερη, αναρχική του διάθεση. Το 1864 βραβεύεται στον «Νικοδημείο Διαγωνισμό», η πραγματεία του «Τα καθήκοντα του ανθρώπου ως χριστιανού και ως πολίτου». Το 1866 πρωτοεμφανίζεται ως ποιητής με τη συλλογή «Στόνοι», και βραβεύεται στον «Βουτσιναίο Διαγωνισμό». Ακολουθούν, η συλλογή «Χελιδόνες» (1867) και τα ποιήματα «Ορφεύς» (1868) και «Πυγμαλίων» (1869). Απομακρύνθηκε όμως από το περιβάλλον των ποιητικών διαγωνισμών. Επίσης, έγραψε και θεατρικά έργα γραμμένα, κυρίως, σε πρόζα και όχι σε σίχους. Η πολιτική μονόπρακτη κωμωδία του, «Συζύγου εκλογή», που ανέβηκε στην ελληνική θεατρική σκηνή το 1868, γώρως επιτυχία -όχι μόνο στην Ελλάδα- αλλά και στη Γαλλία, Ιταλία και Ρουμανία, όπου μεταφράστηκε και παραστάθηκε. Το 1895 εκδόθηκαν διάφορα δημοσιευτά έργα του, με τον τίτλο «Ανέκδοτα».

Το έργο του ανήκει στη «Ρομαντική Σχολή», κι όπως αναφέραμε αποτελεί έναν από τους κυριότερους εκπροσώπους της ακμής της Α' Αθηναικής Σχολής, και είναι γραμμένο στην καθαρεύουσα. Τα ποιήματά του συνδυάζουν τις προσωπικές του αρετές με τα ελαττώματα της εποχής του. Χαρακτηρίζονται από έντονη απαισιοδοξία, στόμφο, ελεγειακό τόνο και φτωχή γλώσσα. Όλα τα παραπάνω, όμως, δεν εξουδετερώνουν τον γνήσιο πόνο που φανερώνεται -ακόμη πιο γνήσιος- με την απλότητα των μέσων που χρησιμοποιούνται από τον ποιητή.

προσωπεί άτυπα τον ανώνυμο ληστή των βουνών της ελληνικής υπαίθρου. Ο «ληστής» επιτίθεται με σφοδρότητα στις καθιερωμένες αντιλήψεις για την κοινωνία, στους θεσμούς της, αλλά και συνολικά στα μέλη της, αντιπαραβάλλοντας το δικό του πρότυπο ζωής. Με ευφύεστατο τρόπο ο συγγραφέας αναδεικνύει και σατιρίζει τα ελαττώματα της κοινωνίας, ενώ ταυτόχρονα κατακρίνει την υποκρισία της.

Μπορούμε να εκτιμήσουμε ότι η καθεστωτική τάξη σοκαρίστηκε από την επιθετικότητα των «Σκέψεων» και σίγουρα, όταν μαθεύτηκε το όνομα του συγγραφέα, θα αποτέλεσε σκάνδαλο ότι ο «ληστής» προερχόταν από οικογένεια αυτής της τάξης. Ο ληστής με επιχειρήματα αντικρούει τις κατηγορίες που του προσάπτουν και προασπίζει τη στάση του και την ατομικότητά του.

Παρόλο που αντιτίθεται στην κοινωνία συνολικά δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι ο ληστής προέρχεται από τα φτωχά στρώματά της και κατέφυγε στο βουνό αρνούμενος την προγενέστερη άσχημη οικονομικοκοινωνική κατάσταση του. Γι' αυτόν τον λόγο ο ίδιος ο ληστής γράφει χαρακτηριστικά για τους ομοϊδεάτες του που στράφηκαν

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Γιάννης Ζελιαναίος // giannizelianiios@yahoo.gr

VINYL

ΤΩΝ
Mick
Jagger
ΚΑΙ
Martin
Scorsese

Παρουσίαση // Μέχρι τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, άλλα δύο επεισόδια έχουν προβληθεί και το Vinyl μάς έχει αφήσει με τις καλύτερες εντυπώσεις

Nέα Υόρκη 1973. Ο Richie Finestra βρίσκεται στο αυτοκίνητό του και σ' ένα παρακμιακό στενοσόκακο μέσα στα πρόθυρα νευρικής κρίσης κατεβάζοντας απ' το μπουκαλί όσο ουίσκι μπορεί, την ώρα που ένας dealer τον πλησιάζει για να του πουλήσει ναρκωτικά. Καθώς παίρνει τηλέφωνο έναν ντετέκτιβ για να του ομολογήσει κάτι (που δεν θα αποκαλύψουμε), μια αρματολιά νεολαίων της εποχής αρχίζουν να τρέχουν προς το μέρος του ουρλιάζοντας, χορεύοντας και τραγουδώντας, σκαρφαλώνοντας πάνω στο αμάξι του, κινώντας ξέφρενοι με το rock n roll να τρέχει στις φλέβες τους σε μια συναυλία των New York Dolls. Ο Finestra κατεβάζει το ακουστικό, βγαίνει από το αυτοκίνητο, οδεύει προς το παλιό κτίριο που συμβαίνει το live και μέσα στους τοίχους του η ενσάρκωση του τρίπτυχου sex, drugs and rock n roll σηματοδοτεί μια μουσική αναγέννηση κάτω από τους ήχους του Stranded in the Jungle. Ένα τραγούδι που έκανε επιτυχία εκεί στο 1956 η doo wor μπάντα The Jay Hawks και διασκεύασαν μεταξύ άλλων και οι New York Dolls το 1974 για να γίνει κύριος προστάρns του δίσκου τους Too Much Too Soon της ίδιας χρονιάς. Cut!

Πίσω στο 2011 και όταν ο Mick Jagger μαζί με τον Martin Scorsese ανακοίνωναν στα media πως είχαν

συμφωνήσει να δημιουργήσουν μια σειρά με θέμα τη μουσική για λογαριασμό του HBO. Το αρχικό project είχε ως τίτλο History of Music, αλλά τελικά υπερίσχυσε μια δεύτερη ονομασία (Vinyl), όπου δούλεψαν μαζί με τους Rich Cohen και Terence Winter. Ο πρώτος, συνεργάτης του Scorsese στον Λύκο της Wall Street και τη σειρά Boardwalk Empire, ενώ ο δεύτερος, υπεύθυνος για τη μεγάλη επιτυχία του Breaking Bad. Τώρα όσον αφορά την ιστορία; Ο Richie Finestra -που τον υποδύεται εξαιρετικά ο Bobby Cannavale- είναι ένας χαρισματικός παραγωγός, που ψάχνει πάντοτε για το επόμενο μεγάλο όνομα της μουσικής. Η δισκογραφική του American Century όμως δεν τα πηγαίνει πολύ καλά όντας στα όρια της χρεοκοπίας και ο Finestra προσπαθεί να την μεταπυλήσει σε μια γερμανική εταιρεία, που ειδικεύεται στην κλασική μουσική! Flashback από το ξεκίνημα της καριέρας του ως μπάρμαν καθώς και από την προσωπική του ζωή, σκηνοθετούνται αριστοτεχνικά στο πρώτο σχεδόν δίωρο επεισόδιο της σειράς που σκηνοθέτησε ο ίδιος ο Scorsese κι έκανε πρεμιέρα στις 14 του Φλεβάρη. Μέχρι τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές άλλα δυο επεισόδια έχουν προβληθεί και το Vinyl μάς έχει αφήσει με τις καλύτερες εντυπώσεις, αφού πέρα από την πλοκή, τα μουσικά τρινία που καλύπτει η εποχή κινούνται πάνω σε ένα

έξυπνο κιομόρο, που όσοι ασχολούνται με τη μουσική θα καταλάβουν.

Ο ρόλος του Jagger

Ο ρόλος του Jagger στη σειρά πέρα από το ότι κάθεται στην καρέκλα του παραγωγού, είναι σύμβουλος της πλοκής καθώς επιλέγει και πολλές από τις μουσικές και τα τραγούδια που ακούγονται. Τραγούδια, που καλύπτουν από το doo wor μέχρι το punk και από τα blues μέχρι τους Velvet Underground. Όσο για τους τελευταίους θα κάνουν την εμφάνισή τους στο δεύτερο επεισόδιο (υποδυόμενοι από ηθοποιούς) και σε ένα live που δίνουν μέσα στο ιστορικό Factory του Andy Warhol. Φυσικά την εμφάνισή του θα κάνει και ο πάπας της pop art κουλτούρας για λίγα λεπτά συναντώντας και γνωρίζοντας τον Finestra μαζί με τη μέλλουσα γυναίκα του, την οποία υποδύεται η Ολίβια

Wilde και την γνωρίσαμε μέσα από το House, άλλη μια επιτυχημένη σειρά που προβαλλόταν από το Fox. Στους δεύτερους ρόλους συναντούμε πολλούς καρατερίστες του αμερικανικού κινηματογράφου καθώς και τον γιο του Mick Jagger, James, στον ρόλο του τραγουδιστή των

Nasty Bits, μιας άγουρης punk rock μπάντας που ψάχνει τα πατήματά της.

Το Vinyl τοποθετείται επίτηδες σε μια εποχή και μια πόλη, όπου τα μουσικά πράγματα έτρεχαν σαν δαιμόνια. Το Punk καραδοκώσε με τους Stooges, τους MC5 και τους New York Dolls, το progressive rock πουλού-

σε αλλά δεν κάλυπτε τη νεολαία που έβραζε το αίμα της, η disco θα ερχόταν να θάψει τα πάντα, το hip hop θα έβρισκε τις ρίζες του στα γκέτο και θα ξεκινούσε η πρώτη αυγή του, ενώ η νέα εποχή έψαχνε όπως και ο ίδιος

ο Finestra για τον οδοστρωτήρα που θα ερχόταν και δεν ήταν κανένας άλλος από το Punk της Νέας Υόρκης, όπου μια ολόκληρη γενιά κάποτε σπρίχθηκε, γραπώθηκε και πίστεψε σε μια «ουτοπική» επανάσταση. Την Blank Generation όπως θα την ερμήνευε εκεί στα τέλη των seventies ο Richard Hell με τους Voidoids. Το σκάνδαλο του Watergate παρόν καθώς και όλες οι κοινωνικοπολιτικές αλλαγές της δεκαετίας. Μια δεκαετία που ο Scorsese την γνωρίζει και την αποτύπωσε κινηματογραφικά απ' έξω κι από την ανάποδη. Μια μουσική δεκαετία που έρχεται ορθά να αποκαθηλώσει τον μύθο του Woodstock, βάζοντας τον Finestra να αποκαλύψει στα γενέθλιά του και στους συνεργάτες του πως δεν πήγε στο ιστορικό φεστιβάλ, ενώ ένα επεισόδιο αργότερα κι όταν είναι να παρθούν σκληροπυρηνικές αποφάσεις για το μέλλον της δισκογραφικής προτιμά να κάνει την εμφάνισή του στο συμβούλιο, φορώντας ένα μπλουζάκι των Black Sabbath παρά ένα των Pink Floyd, κάνοντας σμπάρα κατά την είσοδό του στην αίθουσα το νέο άλμπουμ των Jethro Tull!

Το πως θα εξελιχθεί το Vinyl ακόμα δεν το γνωρίζουμε. Προς το παρόν απολαμβάνουμε τις εξάρσεις του Finestra μέσα κι έξω από τη μουσική βιομηχανία, παρέα με τις μουσικές απ' όλα τα είδη που παίζουν στο πικ-απ του.

Φωτογραφία © Μαρίλη Ζάρκου

Νύξεις

Η στήλη Νύξεις είναι μια pocket επισημή των ποιητικών καταστάσεων, που όσο απηλώνεται ο χρόνος τόσο πιο χρήσιμη και κρίσιμη μου φαίνεται ότι είναι. Ο Καρούζος έλεγε ότι η ποίηση, με την ευρεία έννοια, αποτελεί οξύγνο αντιδιαστολή. Έχουμε ανάγκη από ένα τέτοιο οξύγνο.

Ο πραγματικός Πόλεμος διεξάγεται σε μόνιμη βάση. Οι θάνατοι μειώνονται πού και πού, αλλά ο Πόλεμος σκοτώνει ακόμα πολλούς ανθρώπους. Μόνο που τώρα σκοτώνει με πιο διακριτικούς τρόπους. Πολλές φορές, με τρόπους τόσο περίπλοκους που ακόμα κι εμείς, σ' αυτό το επίπεδο, δεν μπορούμε να τους ανιχνεύσουμε. Αλλά πάντα πεθαίνουν οι σωστοί άνθρωποι, όπως και όταν μάχονται οι στρατοί. Αυτοί που, στη βασική εκπαίδευση, στέκονται στη μέση της διάταξης των πολυβόλων. Αυτοί που δεν έχουν εμπιστοσύνη στους λοχίες τους. Αυτοί που ολισθαίνουν και δείχνουν μια στιγμή αδυναμίας στον Εχθρό. Αυτοί είναι που ο Πόλεμος δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει, κι έτσι πεθαίνουν. Και οι σωστοί επιζούν. Οι άλλοι μάλιστα, όπως λένε, γνωρίζουν ότι έχουν μικρή προσδοκία ζωής. Αλλά επιμένουν να συμπεριφέρονται με τον ίδιο τρόπο. Κανείς δεν ξέρει γιατί. Δεν θα ήταν καλύτερα αν τους αφανίζαμε εντελώς; Τότε κανείς δεν θα χρειαζόταν να πεθάνει στον Πόλεμο. Αυτό θα είχε πλάκα, έτσι δεν είναι, Αρχηγέ; Thomas Pynchon [«Το Ουράνιο Τόξο της Βαρύτητας», μτφρ. Γιώργος Κυριαζής, εκδ. Χατζηνικολή, σ. 849]

Κάθε έργο που δεν είναι αριστούργημα είναι, πώς να το πω, ένα έργο με μπόλο καμουφλάζ. Roberto Bolano [«2666», μτφρ. Κρίτων Ηλιόπουλος, εκδ. Άγρα, σ. 1022]

Η πραγματικότητα είναι σαν μαστουρωμένους νταβατζής μέσα σε μια καταγίδα με αστραπόβροντα. Roberto Bolano [«2666», μτφρ. Κρίτων Ηλιόπουλος, εκδ. Άγρα, σ. 799]

Στο βάθος της γούρνας, όμως, ανήκαν και οι δυο σε αυτή τη βεντάλια, την όλο και πιο αμφίσημη, που αποκαλούμε αριστερά. Roberto Bolano [«Οι Άγριοι Ντετέκτιβ», μτφρ. Κώστας Αθανασίου, εκδ. Καστανιώτης, σ. 556]

Μια χώρα στραγγισμένη και αιχμάλωτη, γεμάτη αρχαίους τίτλους ευγενείας, αλλά χωρίς δύναμη που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί, ούτε καν σε φανταστικό επίπεδο.

[Thomas Pynchon [«Το Ουράνιο Τόξο της Βαρύτητας», μτφρ. Γιώργος Κυριαζής, εκδ. Χατζηνικολή, σ. 863]

«Πιθανότητα σημαίνει ελευθερία» Αντόνιο Γκράμισι

Shortcuts / Στιγμιότυπα

Σύντομες Ιστορίες // Η Ελίνα Δέτση εγκαταλείπει μια σταδιοδρομία στην αρχιτεκτονική, αρνείται να εμπλακεί σε ίντριγκες και πλεκτάνες, και απεναντίας πλέκει πια, υφαίνει με τα χέρια της, πλάθει θαυμαστές μινιατούρες που μας θυμίζουν ότι η τρυφερότητα είναι γύρω μας, ότι ένα δάκρυ είναι πιο πολύτιμο από όλους τους ωκεανούς

Η Δεκαετία του Ογδόντα, ασ την πούμε «Τα Έιτις», ήταν για την Ελλάδα ό,τι η Δεκαετία του Εξήντα, ασ την πούμε «Τα Σίξτις», για τις Ηνωμένες Πολιτείες και για την Ευρώπη: ένα πανηγύρι όχι της ματαιοδοξίας αλλά της αναζήτησης νοημάτων που θα σκοπούσαν να κάνουν τη ζωή πλουσιότερη συναισθηματικά, ψυχικά, πνευματικά. Άνθρωποι από όλα τα κοινωνικά στρώματα έκαναν σλάλομ στα στερεότυπα, πειραματίζονταν με κάθε λογής σχέσεις, περιφρονούσαν εμπράκτως τις συμβάσεις, αμφισβητούσαν κάθε θέσφατο, επέμεναν να επενδύουν στην Ποίηση της Περιπέτειας και στην Περιπέτεια της Ποίησης, είχαν την άνεση, κυρίως την ψυχική άνεση, να μην σκιάζονται από τις πιέσεις και να επιδίδονται νυχθημερόν σε μια κοινωνική κινητικότητα, που σήμερα μοιάζει εξωπραγματική, αλλά τότε, στα Έιτις, έμοιαζε σχεδόν κοινός τόπος.

Στα Έιτις σου έφτανε ένα κομμάτι ψωμί, μια βραστή πατάτα στολισμένη γευστικότητας με ρίγανη, λάδι και λεμόνι, μια μποτίλια διαμάντι κρασί από την ταβέρνα της γειτονιάς, και λίγοι έξοχοι φίλοι για να χαίρεσαι τη ζωή σαν να είναι μια γαλάζια λιακάδα. Στα Έιτις, η μουσική ήταν ψάξιμο και το ψάξιμο ήταν μουσική. Συναντούσες

ανθρώπους, καθημερινά, που ήξεραν τα πάντα για τον Frank Zappa, τον Μάνο Χατζιδάκι, τον Γιάννη Χρήστου, τον Bob Dylan. Συναντούσες ανθρώπους που έπαιζαν στα δάχτυλα τις λεκτικές επινοήσεις του Vladimir Nabokov και του Νίκου Καρούζου, και περνούσαν ατελείωτες ώρες συζητώντας, με ένταση και πάθος, για τον κινηματογράφο του Θόδωρου Αγγελόπουλου και του Wim Wenders. Κυρίως, συναντούσες ανθρώπους που δεν έστεργαν να πλήττονται και να σε κάνουν να πλήττεις.

Ο Ηλίας Μπουργιώτης, ασ πούμε, εξοπλισμένος με μια Leica, που είχε φτύσει (ασμένως, πάντως, και με το χαμόγελο στα χείλη) αίμα για να την αποκτήσει, κωνόταν με δυο φίλους του σε ένα σαράβαλο και αλώνιζε την Ευρώπη για να απαθανάτισει σκηνές του δρόμου στο Παρίσι και στο Βερολίνο. Ο Γιώργος Κακουλίδης, στα χνάρια του Μιχάλη Κατσαρού, του Νίκου Καρούζου και του Θωμά Γκόρπα, επέλεγε να γράφει δυναμικά ποιήματα, να ζωγραφίζει ιχθύς και αγέλους, να συναντάει τους πιο διασαλευμένους τύπους του Λεκανοπεδίου, να συνδράμει τους φίλους του, να αφηγείται ιστορίες νηφάλιας μέθης και έλλογης τρέλας, και να μην κάνει απολύτως τίποτε άλλο.

Η Δεκαετία του Ογδόντα, τα Έιτις, αναβιώνουν και σήμερα, και μας θυ-

μίζουν ότι αρκεί να έχεις μια κούπα καφέ, ένα πακέτο τσιγάρα, ένα κονάκι θαλαπέρο για να βαφτίζεις καθημερινά, και ασ επιμεινουμε στο «καθημερινά», για να μπορείς να ζεις μέσα στην αγάπη και στα συν του συναισθήματος και της συνεννόησης, πάει να πει για να είσαι άνθρωπος ολοκληρωμένος και να ζεις μια ζωή πλήρη εντέλει.

Ολοένα και πιο πολλοί άνθρωποι σπέρμα αντιλαμβάνονται βαθιά μέσα τους ότι ο ταχύπλοος νεοπλουτισμός και το ζαβό του αδερφάκι, ο άκρατος κυνισμός, που δέσποσαν στις απεχθείς δεκαετίες του Ενενήντα και του Δύο Χιλιάδες, είναι μια φενάκη, μια φρεναπάτη, μια αντικοινωνική και απάνθρωπη γελοιότητα. Και άλλαξαν, ευτυχώς, ρότα. Η Ελίνα Δέτση εγκαταλείπει μια σταδιοδρομία στην αρχιτεκτονική, αρνείται να εμπλακεί σε ίντριγκες και πλεκτάνες, και απεναντίας πλέκει πια, υφαίνει με τα χέρια της, πλάθει θαυμαστές μινιατούρες που μας θυμίζουν ότι η τρυφερότητα είναι γύρω μας, ότι ένα δάκρυ είναι πιο πολύτιμο από όλους τους ωκεανούς, ότι οφείλουμε να σκύβουμε με ταπεινότητα στο φαινομενικά ασήμαντο, που όμως είναι το όντως βαρύτιμο.

Δεν βουλευτείται στην αρχιτεκτονική που σπούδασε και άρχισε να διακονεί με λαμπρή επιτυχία η Ελίνα Δέτση, και προτιμάει να γυρίσει στο αληθινό μας

βασιλείο, στην επικράτεια της παιδικής ηλικίας, εκεί όπου τα όνειρα έχουν και ένυλη υπόσταση, είναι απτά, είναι εφαλτήρια που μας οδηγούν στην άδοξη συγκίνηση. Φτιάχνει, δουλεύοντας με ανεξάντλητη υπομονή, μικροσκοπικά σκυλάκια που μοιάζουν βγαλμένα από τους κήπους των παραμυθιών. Παίρνει την τσόχα, το αγαπημένο υλικό του ρηζικέλευθου Joseph Beuys, και δημιουργεί αγέλες και κοπάδια ολόκληρα που μας εξοικειώνουν ξανά με το μεγαλείο της αγάπης και της στοργής. Ποντάρει, και μας παροτρύνει να ποντάρουμε κι εμείς, στα άνθη του Καλού, στο λουλουδιασμένο σύμπαν της δοτικότητας, στα ρυάκια της ευφρόσυνης φροντίδας προς ό,τι είναι ανυπεράσπιστο. Μας διδάσκει, με τον τρόπο της, να δινόμαστε και να δίνουμε, να προσφερόμαστε και να προσφέρουμε, να «ομορφαινουμε τη μοίρα» και να αγαπάμε τα δευτερόλεπτα, τα στιγμιότυπα, τα shortcuts, τα όσα αγγίζει το βλέμμα μας όταν απρόσκοπτο απλώνεται στον γύρω κόσμο και δεν αφηνιάζει από τις στεγνές εντάσεις της ματαιοδοξίας, της υλοφροσύνης, της μωροφιλοδοξίας.

Ότι ένα χάδι είναι η ζωή, μας διδάσκει η Ελίνα Δέτση, ότι ακριβώς με το χάδι δημιουργείς και πορεύεσαι και υπάρχουν.

Αθήνα
3 Μαρτίου 2016

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Συνέντευξη //

Το «Ηδύφωνο» συνομιλεί με τον Έλληνα ποιητή για το γδάρισμα σε ξένους στίχους, για την τύχη ως γρανάζι του χάους και για την Αθήνα, ένα θέατρο ενός συλλογικού πεπρωμένου

ΜΑΡΙΑ ΜΗΝΑ
minam@simerini.com

Έχουν περάσει δώδεκα χρόνια από την κυκλοφορία της πρώτης ποιητικής συλλογής του Γιάννη Στίγκα, «Η αλπετία του αίματος». Ακολούθησαν οι συλλογές «Η όραση θ' αρχίσει ξανά» το 2006, «Ισόπαλο τραύμα» (2009), «Ο δρόμος μέχρι το περίπτερο» (2012) και το 2014 η πολυεπίπεδη συλλογή «Βλέπω τον κύβο Ρούμπικ φαγωμένο». Η γραφή του Γιάννη Στίγκα, γεννημένου το 1977, γιατρού το επάγγελμα, μετωμένη, αναγνωρίσιμη πια, είναι αναπόφευκτα για μας αναγκαία. Στη συνέντευξη που παραχώρησε στο «Ηδύφωνο» ο Έλληνας ποιητής ανέφερε ότι τα ποιήματα δεν «τρομπάρονται» - μίλησε δε για την ποίηση ως δικό του πρόταγμα αντίστασης στα πολλά και τα λίγα, μια επιλογή αυστηρά προσωπική, όπως διευκρίνισε, που δεν θα την πρότεινε σε κανένα. Μα εμείς δεν μπορούμε παρά να συμφωνήσουμε με τον ποιητή.

Αναφερόμενη στο πρόσωπό σας, η κριτική έκανε λόγο για «έναν από τους καλύτερους ποιητές της νέας γενιάς, που έχει πια μεγαλώσει». Αν παρακάμψουμε τις, εν πολλοίς συμβατικές, κατατάξεις σε γενιές, πώς προσλαμβάνετε αυτή την αναγνώριση;

Καλά κάνετε και παρακάμπετε τις γενιές, ούτε εγώ πιστεύω σ' αυτές. Οι αληθινοί ποιητές δεν τουβαλιάζονται. Είναι μοναδικοί και ανεπανάληπτοι.

Τώρα, για την αναγνώριση που λέτε, σαφώς και είναι ευχάριστο να βλέπεις τη δουλειά σου ν' αναγνωρίζεται. Προσωπικά, απολαμβάνω αυτές τις χαρές, όμως γρήγορα τις αφήνω πίσω μου. Αυτός είναι ένας από τους μηχανισμούς μου επαγρύπνησης. Η έγνοια μου είναι να συνεχίσω απερίσπαστος. Δουλειά μου είναι η δουλειά μου και όχι η πρόσληψή της. Άλλωστε -ας μην ξεχνιόμαστε- υπηρετούμε ένα φαινόμενο πολύ μεγαλύτερο από εμάς. «Κανένα πουλί δεν πετάει τόσο ψηλά με τα δικά του φτερά», λέει ο Μπλέκκ. Τον στίχο αυτό τον ψιθυρίζω κάθε φορά που νιώθω τη μεταοδοξία μου να θρασέυει. Και μιας και το έφερε η συζήτηση, αλήθεια, ο Μπλέκκ πώς άντεξε τόσο καιρό στην αφάνεια; Εδώ μπαίνουμε σε ζητήματα πίστης.

Στην ποίησή σας είναι έντονα ανιχνεύσιμο το στοιχείο της διαλογικότητας. Η επιλογή της συναπαράταξης με άλλους δημιουργούς εντάσσεται στο πλαίσιο μιας προσπάθειας να επιτευχθεί η πιο καιρία νοηματική αποτύπωση, η πιο

Γιάννης Στίγκας

«Η ποίηση είναι ιλιγγιώδης μοναξιά»

«γεμάτη» λέξη;

Τα ποιήματα δεν «τρομπάρονται». Αυτό που τα νομιμοποιεί είναι πέρα από τις αναφορές και τα σύμβολα. Δεν υπάρχουν «φιλοξενούμενοι» στα γραπτά μου. Γδερνόμαστε στους ξένους στίχους, όπως και στους δικούς μας. Μόνο έτσι γίνονται κτήμα μας. Ο πόνος είναι η μέθοδος κατανόησης του πόνου, η μεταίωση της μεταίωσης και ούτω καθεξής. Δυστυχώς, δεν πιστεύω ότι υπάρχει άλλος δρόμος. Η ποίηση είναι ιλιγγιώδης μοναξιά.

«Τα ποιήματα δεν «τρομπάρονται». Αυτό που τα νομιμοποιεί είναι πέρα από τις αναφορές και τα σύμβολα»

Θαυμάζω άλλους ποιητές απεριόριστα, αγαπώ ενίοτε, αλλά δεν συμπαρατάσσομαι με κανέναν. Φέρω την απόλυτη ευθύνη για κάθε μου λέξη και τους ανταποδίδω ελεύθερος την οφειλόμενη τρυφερότητα.

«Κι άμα πηδάω κάθε νύχτα/από την κορυφή της λύπης μου/ δεν είναι από συνήθεια/ είναι γιατί/ η αλή-

θεια, κύριοι./ προϋποθέτει ύψος» (από τη συλλογή «Η όραση θ' αρχίσει ξανά»). Σήμερα, που η αλήθεια τριβελίζεται και μουρδουκλώνεται ανάμεσα στα πολλά και λίγα, ποιους μηχανισμούς μπορούμε να προτάξουμε ως αντίσταση;

Και' αρχάς, να ξεκαθαρίσω το εξής: Στους παραπάνω στίχους μιλάω για την αλήθεια ως ψυχονοητικό κατόρθωμα και όχι ως κυνήγι χαμένου θησαυρού. Ειδάλλως, θα ήμασταν αθύρματα της τύχης και αυτό δεν το δέχομαι. Η τύχη, θα συμφωνήσετε φαντάζομαι, είναι γρανάζι του χάους. Μου πήρε αρκετά χρόνια να καταλάβω ότι το χάος δεν έχει καμία γοητεία.

Τώρα, για τους ποιους μηχανισμούς μπορούμε να αντιτάξουμε ως αντίσταση, φοβάμαι ότι δεν μπορώ να προτείνω πολλά. Μόνο να παραπέμψω στην ετυμολογία της λέξης και να πω ότι ο δικός μου μηχανισμός αντίστασης είναι η ποίηση. Αλλά αυτό είναι αυστηρά προσωπικό, δεν θα το πρότεινα σε κανέναν.

Το αθηναϊκό αστικό τοπίο είναι ο χώρος όπου εκτυλίσσονται οι λόγοι ορισμένων ποιητικών υποκειμένων σας. Θεωρείτε ότι η πόλη, ο εκάστοτε τόπος, υπαγορεύει καταστάσεις και συμπεριφορές που ενδεχομένως να μην ευδοκμοῦσαν

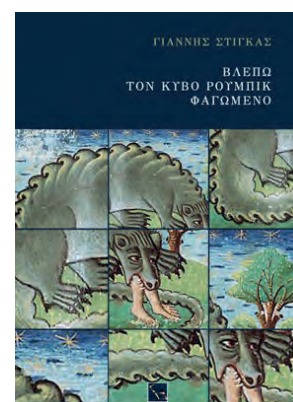
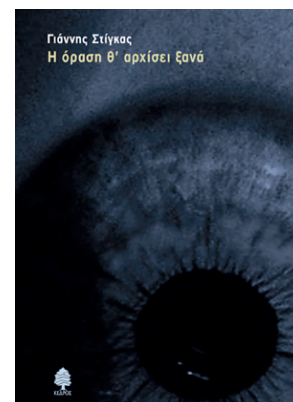
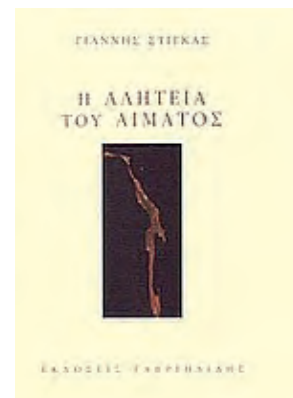
αλλού; Και πώς ακριβώς αφήνει η Αθήνα σε εσάς το αποτύπωμά της; Ξέρετε, η Αθήνα με απασχολεί όχι μόνο ως ο τόπος που ζω, αλλά και ως δραματική οντότητα, ως θέατρο ενός συλλογικού πεπρωμένου. Κάποιος έχει γράψει ότι η Αθήνα ισορροπεί ανάμεσα στον χρόνο και στο κακό. Τον θεωρώ συγκλονιστικό στίχο.

Έχω την εντύπωση ότι η Αθήνα μικρή ήταν κερασιά. Εξού και η ξυλεία που χρειάστηκε για να μετατραπεί αργότερα σε ικρίωμα. Αλήθεια, αυτή τη στιγμή που σας γράφω, τι είναι η Αθήνα; Ο αγαπημένος μου Γιάννης Κοντός την είχε ορίσει -κατά τη γνώμη μου- άψογα:

*«Από δω θάβουμε τους πεθαμένους
Από κει θάβουμε τους ζωντανούς
Έχουμε κι άλλες επιλογές
Μένουμε σε σύγχρονη πόλη»*

Η μορφή, η φόρμα σάς απασχολεί όταν γράφετε;

Δουλεύω τα ποιήματά μου βδομάδες, μήνες, χρόνια -όσο χρειαστεί-, για να πάρουν την απαιτούμενη μορφή. Και η απαιτούμενη μορφή δεν είναι η μορφή που φαντάζομαι εγώ, είναι η μορφή που επιθυμεί να πάρει το ίδιο το ποίημα. Είναι ζωντανοί οργανισμοί τα ποιήματα, μαθαίνουμε να τα αφογκραζόμαστε.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΙΧΑΛΑΡΟΣ
michalarosch@sigmalive.com

Τεν ξέρω αν για κάποιον σε αυτό τον κόσμο τα «Φτηνά Τσιγάρα» είναι η «αγαπημένη του» ταινία. Εξάλλου, δεν πιστεύω στην έννοια της μιας και μοναδικής αγαπημένης ταινίας. Οι ταινίες που βλέπουμε, τα βιβλία που διαβάζουμε, οι μουσικές που ακούμε, οι θεατρικές παραστάσεις που βιώνουμε, αποτελούν κομμάτια του παζλ της μεγάλης εικόνας. Ένα τέτοιο κομμάτι είναι για τη δική μου μεγάλη εικόνα αυτή η ταινία. Ένα κομμάτι ασύμμετρο, με περίεργες καμπύλες και καθόλου γωνίες, λίγο θολό, λίγο ανάλαφρο, καθόλου περιστασιακό. Ένα κομμάτι εαυτού.

Ο Ρένος Χαραλαμπίδης δεν είναι ο καλύτερος σκηνοθέτης που έχει περάσει από τον ελληνικό κινηματογράφο, δεν είναι ο καλύτερος ηθοποιός, δεν είναι ο καλύτερος σε τίποτα από αυτά με τα οποία καταπάστηκε κατά καιρούς. Και δεν είναι λίγα αυτά με τα οποία καταπάστηκε. Αλλά τι σημασία έχει; Το έργο, από τη στιγμή που δημιουργείται, αποδεσμεύεται από τον δημιουργό του ή τουλάχιστον οφείλει να αποδεσμεύεται. Και για να είμαστε ειλικρινείς, τα «Φτηνά Τσιγάρα» δεν ήταν ποτέ στο ίδιο σώμα με τον δημιουργό τους. Ήταν και είναι με το ένα πόδι κοντά και με το άλλο μακριά του.

Αυτό φάνηκε από την πρώτη στιγμή, εκείνο το φθινοπωρινό βράδυ του (σωτήριου;) έτους 2000. Είναι Νύχτες Πρεμιέρας, ο Κινηματογράφος Απόλλων στην οδό Σταδίου στο Κέντρο της Αθήνας, πριν γίνει παρανάλωμα του πυρός από κάποιους «περαστικούς» μια δεκαετία αργότερα, καλείται να σκώσει στα θεμέλιά του όλη τη φιλοδοξία ενός νέου που έχει πολύ συγκριμένα όνειρα και πιστεύει ότι έχει βρει το σωστό timing να τα πραγματοποιήσει. Φευ.

«Συνέβη στον Απόλλωνα»

«Συνέβη στον Απόλλωνα. Ήμουν σίγουρος ότι θα αποθεωθώ, είχα έναν αέρα, ήμουν νέος 29 στα 30. Στη διάρκεια της προβολής η αίθουσα άδειασε. Το ότι η αίθουσα είχε αδειάσει και στην ταινία του Ταρκόφσκι δεν με παρηγόρησε καθόλου. Στο τέλος, έμειναν τέσσερα άτομα, χειροκρότησαν οι δύο, ο ένας τού είπε να φύγουν, ο άλλος έφυγε. Όμως, ο κύριος Γιώργος, που ήταν ο προβολατζής, ήρθε, μου έκανε μια θερμή χειραψία και μου είπε συγχαρητήρια. Τα χρόνια πέρασαν. Από την ταινία αυτό που κρατάω είναι τα voice over, τους μονολόγους της αρχής». Τάδε εφη Ρένος, μισομεθυσμένος και συνεπαρμένος από τη δύναμη του παρελθόντος, μια βραδιά που θέλησε να παραστήσει τον τραγουδιστή εαυτό του, μαζί με τον αφηγητή, ενώπιον του αθηναϊκού κοινού στο πατάρι του Ιανού, λίγα μέτρα παραδίπλα από το καπνισμένο κι ετοιμόρροπο Απόλλωνα.

Η εναρκτήρια πρόζα, έκτοτε, έχει χρησιμοποιηθεί κατά κόρον, σε διάφορες παραλλαγές προσαρμοσμένες στην περίπτωση. Από ποιους; Κυρίως από μια κλίμακα ηλικιών που ήρθαν και τη βρήκαν στην κόψη της νεότητας με την πραγματική ενηλικίωση. Από τη γενιά

Ένα κομμάτι Εαυτού

Κατοπεύσεις // Ένα συναισθηματικό κείμενο για την ταινία «Φτηνά Τσιγάρα» του Ρένου Χαραλαμπίδη

•••
«Όταν έχω αυτόν τον ξαφνικό πόθο να πετάξω, και δεν έχω πού να πετάξω, κρύβω μες στη συλλογή μου, γεμάτη καφέδες, μπουξέρ, χορευτές, τυχαία αγγίγματα, βρισιές, τρυφερούς παρανόμους, στοές, συναντήσεις, κραυγές, σιωπές χωρισμούς, λόγια, λόγια, λόγια...»

που ανακάλυψε την ταινία μέσα από το διαδικτυο. Από τη δική μου γενιά.

Μια διαδικτυακή επαναφορά

Για πολλά χρόνια, τα «Φτηνά Τσιγάρα» ήταν εξαφανισμένα. Και με το δικό τους. Η εμπορική αποτυχία ήταν τέτοια, που οδήγησαν τον σκηνοθέτη τους, χωρίς υπερβολή, να τα μισήσει. «Ήταν η ταινία που μίσησα περισσότερο απ' όλες. Ήταν το τέλος μου», έχει παραδεχτεί. Το υλικό όμως ήταν εκεί κατά τη διάρκεια των χρόνων, κρυμμένο κυρίως σε κάτι φτηνιάρικες βιντεοκασέτες τύπου VHS, μέχρι να ψηφιοποιηθεί και να ανέβει ως torrent VHS-rip σε διάφορα sites. Εκεί το βρήκα κι εγώ και τόσοι άλλοι που μετέδωσαν διακριτικά το μήνυμά της παρουσίας τους, μέσα από τη νεοσύστατη τότε μπλογκόσφαιρα, τα λογοτεχνικά και πάσης φύσεως fora, τα προσωπικά μας ηλεκτρονικά σημειωματάρια, τα ξενύχτια μας στις πλατφόρμες ανταλλαγής νυχτερινών μνηυμάτων. Από εκεί πέρασε και στο YouTube. Η επαναφορά της ταινίας είχε σιγά-σιγά αρχίσει να συντελείται, με αποτέλεσμα σήμερα να μετράει κάποιες εκατοντάδες χιλιάδες προβολές. Η ταινία, αποτελεί πλέον, όπως σωστά έχει γραφτεί στο παρελ-

θόν, σημείο αναφοράς στην αστική ροκ κουλτούρα της Αθήνας.

Όσο για την πρόζα

«Θα ήθελα τόσο πολύ να σε εντυπωσιάσω. Η μοναδική μας νύχτα ήταν ξαφνική και σύντομη, σαν μια μπόρα. Ούτε που πρόλαβα να αρχίσω, ούτε που πρόλαβα να σου πω τη μοναδική μου ιδιότητα. Είμαι συλλέκτης. Μαζεύω το πιο σκληρό και άγριο πράγμα του κόσμου: στιγμές. Όταν έχω αυτόν τον ξαφνικό πόθο να πετάξω, και δεν έχω πού να πετάξω, κρύβω μες στη συλλογή μου, γεμάτη καφέδες, μπουξέρ, χορευτές, τυχαία αγγίγματα, βρισιές, τρυφερούς παρανόμους, στοές, συναντήσεις, κραυγές, σιωπές χωρισμούς, λόγια, λόγια, λόγια... Έτσι κι αληθώς τα πράγματα θα κυλήσουν όπως θέλουν αυτά. Η ζωή ξέρε κι εγώ την εμπιστεύομαι. Είμαι από αυτούς που πάντα κάπνιζα φτηνά τσιγάρα».

Κινούμενη «στον αστικό μύθο»

Τον Αύγουστο του 2014, η ταινία ανέβηκε για μια «επετειακή» προβολή στο Σινε Παρί, κάτω από την Ακρόπολη. Ο Ρένος Χαραλαμπίδης χαρακτήρισε αυτή την προβολή ως μια αναμέτρηση. «Θα 'ναι σίγουρα ένα ραντεβού με μια

παλιά αγάπη, που έχεις να τη δεις πάρα πολλά χρόνια και δεν ξέρεις πώς έχει εξελιχθεί. Θα 'ναι κι ένα σοκ να βλέπω τον εαυτό μου, 43 χρονών σήμερα, 29 χρονών στην οθόνη. Και θα 'ναι κι αυτή η νοσταλγία μιας εποχής που έφυγε. Καθυστερημένη δικαίωση όμως, όχι. Δεν μπορεί να καταγραφεί δικαίωση γι' αυτήν την ταινία, η ταινία κινείται πια στον αστικό μύθο. Και πώς αποδεικνύεται η αγάπη; Ακόμη κι οι χειρότερες ταινίες έχουν κάποιους που τις αγαπάνε. Δυστυχώς, δεν μπορεί να μετρηθεί αυτό στον κινηματογράφο. Ξέρεις ποια είναι η δικαίωσή μου; Να γυρνάω τρέσσερες η ώρα το πρωί απ' το Μοναστηράκι και να βλέπω ερωτευμένα ζευγαράκια στο δρόμο, να γυρνάνε και να μου λένε, Ρένο, σ' ευχαριστούμε για την ταινία. Τα άλλα δεν με αφορούν».

Υπό το γλυκό φως μιας ενστικτώδους αισιοδοξίας

Τα «Φτηνά Τσιγάρα» έχουν κάτι μαγικό. Κάτι πέρα από την ιδιότητά τους να εξαφανίζονται και να εμφανίζονται στο συλλογικό υποσυνείδητο της αστικής μας υπόστασης (τουλάχιστον όσων ζήσαμε την βραδινή, αυγουσιάτικη Αθήνα σε βάθος κι επιφάνεια) τόσο ξαφνικά και ήσυχα, ενεργοποιώντας μηχανισμούς που ούτε οι ίδιοι ξέραμε ότι είχαμε. Νυχτερινοί περίπατοι στα άδεια πεζοδρόμια, μπες-βγες σε εμπορικές στοές χαμένες μέσα στα αστικά τετράγωνα, ραντεβού που κλείστηκαν με χαμόγελα ή και χωρίς, μα πάντα με εκείνη την αίσθηση της σκηνοθεσίας πάνω από τα κεφάλια μας, χορευτικές φιγούρες με πασιμάτα από τους καρπούς και τα δάχτυλα, τσιγάρα που ανάψανε και σβήσανε εκατοντάδες φορές κατά τη διάρκεια εκείνων των πολύπλοκων διαδρομών στο Κέντρο της πόλης. Υποσχέσεις και βλέμματα ξεσποκωμένα από το πανί και το γυαλί, ατάκες και χιούμορ στην κόψη της ευφυΐας, υποσχέσεις αβίαστες χωρίς κανένα κόστος, λόγια, λόγια, λόγια.

Με τα «Φτηνά Τσιγάρα» κάποιος αγαπήσαμε την αυγουσιάτικη Αθήνα, αλλά και την Αθήνα ολόκληρη, την πόλη που μοιάζει να σε καταπίνει την ημέρα και να σε επικαλείται τη νύχτα. Αυτό τον ζωντανό οργανισμό που ανασαίνει μέσα από εσένα και σε κάνει να ανασαίνεις μέσα από αυτόν. Ακρόπολη, Ακαδημίας, Σταδίου, Πανεπιστημίου, Ζόναρς (όπως ήταν τότε), Στοά Ορφών, υπόγειες διαβάσεις, Λυκαβηττός, τρόλεϊ. Αυτά είναι κάποια από τα σημεία που αγγίζει ο Ρένος Χαραλαμπίδης με την παραξενη, εσωστρεφή μα τόσο τρυφερή αφήγησή του στα «Φτηνά Τσιγάρα», προσφέροντάς μας απλόχερα μιαν υπόσχεση επιστροφής σε εκείνα που πράξαμε υπό το γλυκό φως μιας ενστικτώδους αισιοδοξίας. Προσφέροντάς μας έστω και για λίγο την πολυτέλεια να ζήσουμε χωρίς παρελθόν και χωρίς μέλλον, σαν τον ήρωα της ταινίας, περιμένοντας να συμβεί κάτι στην καρδιά της πόλης. Προσφέροντάς μας το άλλοθι να επιστρέψουμε στους παιδικούς μας έρωτες, ακόμα κι αν αυτοί είναι πηγμένοι στο λίπος, και να ανατρέψουμε όλα τα προγνωστικά και τις εκτιμήσεις της ζωής από το πουθενά. Εξάλλου, όλοι έχουμε ανάγκη να νιώσουμε ότι κάτι συμβαίνει, ειδικά όταν δεν συμβαίνει τίποτα, είτε καπνίζουμε, είτε δεν καπνίζουμε φτηνά τσιγάρα.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Κιούμπρικ,

Αφιέρωμα //

Σήμερα συμπληρώνονται δεκαεπτά χρόνια χωρίς τον Στάνλεϊ Κιούμπρικ κι επιλέγουμε τέσσερα εμβληματικά φιλμ, που συνοδεύουν τον κινηματογραφικό μύθο του μεγάλου Αμερικανού δημιουργού

ΛΟΓΓΙΝΟΣ ΠΑΝΑΓΗ

The Shining (1980)

Ο Στάνλεϊ Κιούμπρικ δεν είχε πρόβλημα να τηρήσει αποστάσεις από το ομώνυμο βιβλίο του Στίβεν Κινγκ. Βασικό του όπλο προς αυτήν την κατεύθυνση ήταν η αεικίνητη κάμερα και το ανατριχιαστικό βλέμμα του Τζακ Νίκολσον. Ο δεύτερος υπέστη μια ολοκληρωτική μεταμόρφωση μέσα στο φιλμ: από συγγραφέα που υποφέρει από δημιουργικό μπλοκ, έγινε ο εμβληματικός, τρελός θυρωρός με το τσεκούρι. Γιατί, όπως εξομολογείται ο εν λόγω ήρωας: «πολλή δουλειά και καθόλου παιχνίδι κάνουν τον Τζακ βαρετό αγόρι». Η μεταμόρφωση του Τζακ μέσα στα κλειστά δωμάτια του στοιχειωμένου ξενοδοχείου είναι ένα ψυχολογικό δράμα με αποχρώσεις από Φάουστ, αλλά και τις ίδιες αναφορές στον Φρόντ που είχε υιοθετήσει ένας άλλος μαέστρος του κινηματογραφικού τρόμου. Η ταινία είναι ένα κλασικό θαύμα παραγωγής, βυθισμένο σε μια αυξανόμενη ανησυχητική, κλειστοφοβική ατμόσφαιρα. Η κάμερα του Κιούμπρικ παρακολουθεί την πορεία του αντιήρωα στο σκότος διά μέσου πολυδαίδαλων διαδρόμων που οδηγούν σε μια σειρά από ψυχολογικά αδιέξοδα και «αόρατες παρουσίες». Το φιλμ είναι αντάξιο ενός Χίτσκοκ, ωστόσο, όταν κυκλοφόρησε, κλεψιάστηκε από αρκετούς, ενώ υπήρξε υποψήφιο για τρία χρυσά βατόμουρα. Η αναμενόμενη δικαίωση ήρθε με τα χρόνια. Γιατί, απλούστατα, ο Κιούμπρικ ήταν αδύνατο να υπογράψει κακή ταινία.

Dr. Strangelove (1964)

Όπως περιέργως, η ταινία που με έκανε περισσότερο να ανησυχήσω για μια πιθανή πυρηνική αναμέτρηση υπερδυνάμεων υπήρξε μια μαύρη κωμωδία. Αναφέρομαι στο «Dr. Strangelove or: How I learned to stop worrying and love the bomb», με τον ανεπανάληπτο τρελό επιστήμονα του Πίτερ Σέλερς. Σε εποχές που ο ψυχρός πόλεμος ήταν στα χείλη του, τα πάντα έμοιαζαν να κρέμονται από μια κλωστή. Εν μέσω συλλογικής παράνοιας, ο Κιούμπρικ μετέφερε την ισορροπία του τρόμου, από τις ψυχές των ανθρώπων στην οθόνη, τοποθετώντας στον καμ-

βά, επιδέξιες, κωμικές πινελιές. Στον κόσμο του «Δόκτωρ Παράξενη Αγάπη» ένας Αμερικανός στρατιωτικός με μανία καταδίωξης είναι ικανός να ανάψει το φυτίλι για τον πυρηνικό όλεθρο: «Αδυνατώ να παρακολουθώ απηθής τους Κομμουνιστές καθώς μας αποστεγνώνουν από τα πολυτίμα μας υγρά»: Η θεοπάλαβη αιτιολογία που στρατηγού Τζακ Ρίπερ, η οποία οδηγεί τα πράγματα «εις το σημείον της μη επιστροφής», αποτύπωσε άριστα το κλίμα πυρηνικού παραλογοισμού ανάμεσα στις δύο υπερδυνάμεις της εποχής. Και ο Πίτερ Σέλερς, ως ο ίδιος ο Δόκτωρ Strangelove, αποκάλυψε τις κωμικοτραγικές αποχρώσεις της ίδιας, παλαιάς ιστορίας με μιαν αξε-

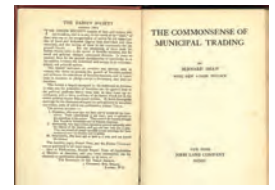
πέραστη ατάκα. Όρθιος στο μέσο του δωματίου, επάνω από την αναπρηκτική του καρέκλα κι εν μέσω της τελικής διάσκεψης κρίσεως, ανέκραξε το περίφημο: «Mein Führer! I can walk!» και πέρασε με αυτό στην κινηματογραφική αιωνιότητα.

2001: A Space Odyssey (1968)

Ο πρώτος homo erectus διεκδικεί ένα κομμάτι γης για τον εαυτό του από πλάσματα του είδους του. Ως ο Κάιν, σκάνει ένα κόκκαλο και σκοτώνει με αυτό τον αδελφό του. Σε μια επίδειξη

www.simerini.com.cy

ART AERI LTD

Τζορτζ Μπέρναρντ Σω

Ο Τζορτζ Μπέρναρντ Σω γεννήθηκε στις 26 Ιουλίου 1856 και πέθανε στις 2 Νοεμβρίου 1950. Ήταν Ιρλανδός θεατρικός συγγραφέας που τιμήθηκε με το Νόμπελ Λογοτεχνίας το 1925. Το 1876 έφυγε από το Δουβλίνο και μετακόμισε στην Αγγλία, όπου και παρέμεινε μέχρι το τέλος της μακράς ζωής του. Το πρώτο είδος με το οποίο ασχολήθηκε ήταν το πεζογράφημα, με πρώτο του βιβλίο την «Ανωριμότητα». Ακολούθησαν «Ο παράλογος κόμπος», «Η αγάπη μεταξύ των καλλιτεχνών», «Το επάγγελμα του Κάσελ Μπάιρον». Με τα έργα του αυτά έδειξε πως άρχισε να προσηλυτίζεται στις αρχές του σοσιαλισμού. Από το 1876 έως το 1885 ακολούθησε μία περίοδος πολύ σκληρή για τον Σω, ο οποίος δεν κέρδιζε ούτε μία πένα από τις εργασίες του. «Προσπάθησα τότε να ζήσω σύμφωνα με τις οδηγίες ενός βιβλίου-φυλλαδίου, που είχε τον τίτλο "Πώς να ζείτε με έξι πένες την ημέρα". Ακολούθησα τις υποδείξεις του και ομολογώ πως κατάφερα με το στρογγυλό αυτό ποσό να ζήσω μία μόνο ημέρα, αλλά μόνο μία».

Το 1882, έγινε φίλος με τον Γουίλιαμ Μόρρις και ξεκίνησε την ενασχόλησή του με την προοδευτική πολιτική. Σύχναζε σε διάφορα μέρη, όπου μαζεύονταν κι μιλούσαν διάφοροι σοσιαλιστές κι έτσι έμαθε να ξεπερνά το τρακ που του προκαλούσε η σκηνή, αλλά και το τραυλισμά του. Μαζί με την Μπεατρίς και τον Σίντνεϊ Γουέμπ ίδρυσε το 1884 τη Φαβιανή Εταιρεία. Αφιερώθηκε στον αγώνα της μεταμόρφωσης της Βρετανίας σε σοσιαλιστικό κράτος, όχι μέσω επανάστασης, αλλά μέσα από συστηματική πρόοδο και νομοθεσία. Ηγετικά στελέχη αυτής της ομάδας, εκτός από τον Σω και τους Γουέμπ, ήταν η Άννι Μπέζαντ, ο Τζορτζ Ουάλας, ο Σίντνεϊ Ολιβιέ, κ.ά. Η Φαβιανή Εταιρεία θα παίξει αργότερα καθοριστικό ρόλο στην ίδρυση της Οικονομικής Σχολής του Λονδίνου και του Εργατικού Κόμματος. Πίστευε κι έγραφε πως στις φυλακές έπρεπε να βρίσκονται εκείνοι που μπορούν ν' αναμορφωθούν. Εκείνοι που δεν μπορούν θα πρέπει να σκοτώνονται, όπως ένα επικίνδυνο σκυλί ή ένα δηλητηριώδες φίδι, για να μη γεμίζουν οι φυλακές, για να μη δεσμεύονται φύλακες, που σε τελική ανάλυση διαφθείρονται κι αυτοί από τους εγκληματίες αυτού του είδους. Ήταν άνθρωπος με πάθος. Αλλά το πάθος δεν έβλαψε το χιούμορ του, την ευρύτητα των απόψεών του και τη συνεχή εξεταστική ματιά του απέναντι στη ζωή.

Για περισσότερες πληροφορίες αποταθείτε στο www.artaeri.com.
Μακαρίον 71, Λ/σία

ΕΠΙ ΤΕΣΣΕΡΑ

δύναμης και ματαιοδοξίας, ρίχνει το κόκκαλο ψηλά στον ουρανό. Η μουσική του Ρίχαρντ Στράους από το «Τάδε έφη Ζαρατούστρα» σημάνει τη δημιουργία του νιτσεϊκού υπερανθρώπου και το κόκκαλο γίνεται διαστημόπλοιο. Το μυθικό πλάνο από την «Οδύσσεια του Διαστήματος» είναι ένα θαύμα του μοντάζ των ατραξιόν που καθιέρωσε ο Άιζενσταϊν. Ταυτόχρονα, υπογραμμίζει το επικό στοιχείο αυτού του ανυπέβλπτου φιλμ επιστημονικής φαντασίας, που στη ουσία είναι ένα φιλοσοφικό κινηματογραφικό εγχειρίδιο για τη συλλογική μοίρα της ανθρωπότητας. Η απάντηση της μοίρας του είδους βρίσκεται όντως στον μαύρο μονόλιθο που αναζητεί το διαστημόπλοιο «Ντισκάβερι» στον πλανήτη Δία; Πόσο σημαντική και πόσο ανησυχητική είναι η συνδρομή της μηχανής (σε αυτήν την περίπτωση τον υπολογιστή Χαλ) στη λύση των μεγάλων αινημάτων; Ο Κιούμπρικ επιλέγει μια μάλλον εικαστική απάντηση στα διλήμματα, δημιουργώντας στον θεατή μια αίσθηση αιώνιας και -σχεδόν- αιωνιότητας μέσα στο σύμπαν, με τη μουσική από τον «Γαλάζιο Δούναβη» να παίζει. Το αποτέλεσμα υπήρξε τόσο εκπληκτικό που ενέπνευσε τον μεγάλο Άρθουρ Κλαρκ να δημιουργήσει μια βίβλο του διαστήματος.

A Clockwork Orange (1971)

Το «Κουρδιστό πορτοκάλι» κατέδειξε την απόλυτη, αδιάστατη ιδιοφυΐα του Κιούμπρικ όσο καμιά άλλη ταινία. Υπήρξε μνημειώδης η συγκεκριμέ-

νη σκηνή: ο αντιήρωας Άλεξ, αρχηγός μιας συμμορίας που ληστεύει και βιάζει για πλάκα, συλλαμβάνεται και υποβάλλεται σε «επαναστατική θεραπεία»: παρακολουθεί σκηνές βίας ενώ του χορηγείται φάρμακο που του προκαλεί φρικτούς πόνους. Ο στόχος είναι να σταματήσει να προβαίνει σε ανάλογες πράξεις, μέσα από μια ενστικτώδη, ασυνείδητη αντίδραση, σαν σκυλί του Παβλόφ. Βέβαια, άλλο τόσο μνημειώδης υπήρξε η απάντηση του Κιούμπρικ όταν διαμαρτυρήθηκαν κάποιοι για τα βάσανα του πρωταγωνιστή, Μάλκολμ Μακντάουελ, ο οποίος έπρεπε να μείνει επί ώρες με τα μάτια ορθάνοιχτα (για να θυμηθούμε τον τίτλο της τελευταίας, λιγότερο σημαντικής στιγμής, της κιουμπρικ-ικής φιλομορφίας). «Αν τυφλωθεί το ένα του μάτι, θα βλέπει με το άλλο». Αλλά και η συνολική πορεία του σκηνοθέτη μέσα στον μελλοντολογικό, σαρδόνιο εφιάλτη που οραματίστηκε ο Άντονι Μπέρτζες, υπήρξε χωρίς συμβιβασμούς. Η εικαστική τελειότητα έρχεται σε απόλυτη αντίθεση με τη χαοτική -και στο βάθος κυκλική- δομή του φιλμ, ενώ η μουσική του «παλιού, καλού, Λούντβιχ Βαν» ηχεί σαν παράταιρο σάουντρακ μιας κοινωνίας σε ολοκληρωτικό αδιέξοδο, λίγο σαν την Ευρώπη των ημερών μας. Τα ηθικά διλήμματα αντικατοπτρίζονται εντονότερα στην ταινία η οποία απαγορεύτηκε από τον ίδιο τον δημιουργό όταν συμμορίες νεαρών υιοθέτησαν τον ενδυματολογικό κώδικα του Άλεξ κι άρχισαν να σπάνε γύρω τους τα πάντα. «Ηλίθιοι», αντέδρασε ο Κιούμπρικ και απευθυνόταν σε μια κοινωνία που βρισκόταν μίλια μακριά από την τέχνη του...

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Φάντασμα Ελένης - Ελένη το κακόν ωόν

Ιστορίες αλλιώς // Ένα πράγμα είναι να ανιχνεύονται τα κωμικά στοιχεία με τα οποία ένας ριζοσπάστης τραγωδός βαθαίνει την έννοια της τραγικότητας, διανοίγοντάς την στο κωμικό της ανθρώπινης κατάστασης, κι άλλο να αίρουμε την ειδολογική κατάταξη του έργου, που διδάχτηκε, κι άρα εννοήθηκε, ως τραγωδία

ΤΙΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Το «φάντασμα της Ελένης» είναι ταυτόχρονα η επιτομή του τραγικωμικού. Μπορεί να είναι σωτήρια για τον χαρακτήρα της ηρωίδας η ανατροπή του συστατικού μύθου της Τροίας, αφού με ένα «αερικό» φάντασμα της Ελένης, φτιαγμένο από την φιλέκδικη Ήρα, κοιμόταν -ώ πόσον κωμικά- ο Πάρις (μια θεϊκή πατέντα των φουσκωτών ερωμένων του εμπορίου;). Εντείνεται, όμως, έτσι, η τραγικότητα των ομηρικών ηρώων: πιασμένοι στο δόκανο της μοίρας δίνουν τις ζωές τους να αλέθονται στα «δόντια του σκύλου» για «ένα πουκάμισο αδειανό, για μια Ελένη». Μάστορας της λεπτής ειρωνείας και του καλόγουστου κωμικού, ο Ευριπίδης διαλέγεται με την σοφιστική της εποχής του φέρνοντας στο προσκήνιο, επί σκηνής, την διαλεκτική ανάμεσα στο «είναι» και το «φαίνεται», με τους ήρωες αποφασιστικά να κλίνουν (ειδικά επί κλίνης) με το φαίνεται που γητεύει: το «οράν» διά του οποίου και το «εράν» (όπως λογοπαίζαν οι κωμικοί στίχοι της Παλατινής: «ει γαρ εκ του οράν το εράν, τυφλοί οι μη ερώντες»).

Το φλερτάρισμα του δράματος της «Ελένης» με την κωμωδία σχολίασαν χορεία φιλολόγων και φιλοσόφων, όπως οι Gilbert Murray, H.D.F. Kitto, Alvin Lesky, ή ο φιλόσοφος της Τραγωδίας, Walter Kaufmann. Αποτελεί δε βασικό τόπο της διδακτικής της «Ελένης» στην τρίτη τάξη του ελληνικού Γυμνασίου, εκτενώς σχολιαζόμενο στις όλο και πιο ευπαρουσιάστες «φυλλάδες». Χαρακτηρισμοί του έργου ως τραγωδία, κωμωδία, τραγικωμωδία, μελόδραμα, ρομαντικό δράμα, φάρσα εστιάζονται στα προφανή στοιχεία με κωμικό χρωματισμό στο έργο. Μας τα απαριθμεί στο μεστό κειμενάκι των σκέψεών της για το δράμα η φιλόλογος Αγγελική Μπαρούκου: Η παρωδία της νεκρικής πομπής στο τέλος, ο ρακένδυτος Μενέλαος, το ξύλινο της άκαμπτης και κορδωμένης συμπεριφοράς του, ο διάλογός του με τη γριά υπρέτρια του παλατιού, η ασυνεννοησία του με την Ελένη (κοινός τόπος της «οαριστύος» του γάμου;), η αμφιλεγόμενη για την δράση του έργου παρουσία της μάντισσας, η καλόβολη για τις σκηνικές ανάγκες ευπιστία του βάρβαρου, ερωτοκτυπημένου κι αυτού μαζί της βασιλιά Θεοκλύμενου, η πονηριά με την οποία τον εξαπατά η Ελένη (άλλος κοινός τόπος του γάμου;). Το «οικείο» των τόπων αυτών μπορεί, τελικά, να μην ευτελίζει αλλά να οξύνει το «ανοίκειον» των πόνων.

Ένα πράγμα είναι όμως να ανιχνεύονται τα κωμικά στοιχεία με τα οποία ένας ριζοσπάστης τραγωδός βαθαίνει την έννοια της τραγικότητας, διανοίγον-

τάς την στο κωμικό της ανθρώπινης κατάστασης κι επιφέροντας μια «διάχυση του τραγικού μέσα στο κωμικό», κι άλλο να αίρουμε την ειδολογική κατάταξη του έργου, που διδάχτηκε, κι άρα εννοήθηκε, ως τραγωδία. Δεν είναι τυχαίο που ο Ευριπίδης κρίθηκε στην αρχαιότητα ως ο πιο τραγικός, «τραγικώτατος» των τραγικών.

Στα όρια της κατανόησης, στα όρια της κωμικότητας κατανοείται σε όλο το βάθος της η τραγικότητά μας. Η ρευστή λογική (fuzzy logic) των βεβαιότητων μας δεν βγαίνει «λάδι» στην ξηρά απόσταξη των αντιφάσεων που τις συνθλίβουν.

Η ομορφιά σαν καταδίκη

Πέρα από την έντεχνη πρόσμιξη των κωμικών στοιχείων που αλατοπιπερίζουν την τραγική μορφή του δράματος, αναγνωρίσιμα άλλωστε σαν τέτοια από το κοινό του, υπάρχει στο υπόβαθρο της Ελένης η φιλοσοφική αλήθεια της τραγικωμικής διάστασης της «υπόθεσης» του δράματος, που ανάγεται στον ίδιο τον μύθο. Οι περιπέτειες της ηρωίδας παραδίδονται όμως από τον μύθο χωρίς διδακτική αιτιολόγηση. Άθυρμα των ζηλοτύπων αντιδικησιών των θεατών γύρω από την κρίση ενός μύθου, προϊόν η ίδια «αβ ονο» (εκ του ωού) μιας αγαπσιάρικης απάτης του Διός που μεταμορφώθηκε σε κύκνο, είναι η Ελένη εξ αρχής μπλεγμένη σε περιπέτειες που δοκιμάζουν την συνέπεια των νοητικών διακρίσεών μας. Όπως και των ηθικών αφορισμών μας.

Είμαστε ό,τι ο Νίτσε ωνόμασε «ναυτία» («Ekel»). Το αίσθημα του παραλόγου κι οι μεταφυσικοί τρόμοι μας για το χωρίς κανένα ηθικό έρμα αυθαίρετο παιχνίδι της μοίρας πάνω στους οποίους με την τέχνη και την λύτρωση του αισθητικού αγωνιζόμαστε να επικρατή-

σουμε. Είναι, άλλωστε, όπως τόσο έξοχα το δίνει το 5ο κεφάλαιο της Νιτσεϊκής Γέννησης της Τραγωδίας, η υψηλή αισθητική του τραγικού λόγου και όχι οι, ελλείπουσες άλλωστε, αιτιολογήσεις, η οποία «θεοδικία» της πλοκής που διασφαλίζουν να ακούμε στον συμβιβασμό εκείνο με την ανθρώπινη μοίρα που ανεζήτησε στην τραγωδία ο Νίτσε. Το υποφέρειν να αισθητικοποιείται, να γίνεται ωραίο, και «μόνο σαν αισθητικό φαινόμενο η ύπαρξη και ο κόσμος αιώνια δικαιώνονται». Το κοινό της τραγωδίας απελευθερώνεται στην ανακάλυψη των τόσο ωραίων λόγων της τραγικής ποίησης μέσα από τους οποίους εκφράζεται η δική τους βωβή οδύνη. Η εμπειρία τόσης ομορφιάς, αν και δεν δικαιώνει το υποφέρειν, μας συμβιβάζει με αυτό, έστω προσωρινά.

Η ομορφιά όμως στην Ελένη παρουσιάζεται σαν καταδίκη και κατάρα όσο και σαν αισθητική δικαίωση, μια αντίφαση που δείχνει άλλωστε τα θύματα της σε τραγικωμικά χρώματα. Στην Ιλιάδα, στην κορύφωση του αιματηρού δράματος που η ομορφιά της έφερε στην Τροία, η εμφάνιση της εκπάγου Ελένης στα μπαλκόνια του παλατιού βάζει σε δοκιμασία την σοφία των γερόντων που μακράν της γοητευτικής θέας της θα την καταδίκαζαν και καταρώντο για τις συμφορές της πόλης τους. Κωμικά γερόντια φαφούτικα δείχνονται όμως τώρα να τσιτσιτίζουν σαν τα τσιτζίκια («οίον τέτιξι») δικαιώνοντας την τραγική μάχη για μια τέτοια ομορφιά, θύματα της οποίας εμφανίζονται κι οι ίδιοι, αναιρώντας την κριτική σοφία τους. Το «φαίνεται» κερδίζει κι εδώ την ημέρα, the eyes have it. Κι ο ποιητής ξεκουράζει το κοινό του με μια όαση κωμικότητας μέσα στην αδυσώπητη μάνητα της «μάχης κυδιάνειρας».

Τυφλά, εμείς, όντα της στιγμής

Η επίφαση του ελέγχου πάνω στην πραγματικότητα και τα εσφαλμένα «φαινόμενα» ή σημεία μέσα από τα οποία δίνεται αυτή στους ήρωες της τραγωδίας, ορίζοντας, με σικέ τρόπους, τους όρους της ηρωικής προσπάθειάς τους προς την «αναγνώριση» και την «λύση» (καταστροφική ή σωτήρια) εγγίζει για τον θεατή, που γνωρίζει όλη την αλήθεια, τα όρια του κωμικού. Η τραγική ειρωνεία κινεί και έναν «οίκτο» άλλου επιπέδου, αυτού της συμπαθούς συγκατάβασης για την α α συνάρτητη και ναρκωτική με αντιφάσεις πρόοδο του ήρωα προς την «αναγνώριση». Αναδεικνύεται ένα άλλο υποδόριο κωμικό βάθος, όσο τραγική κι αν η τέχνη του δραματογράφου εκτυλίσει την «περιπέτεια» των ηρώων. Στην ανυπέβλητη στην ένταση των εναλλαγών της σιχυροθυθία του Οιδίποδα και της Ιοκάστης, στον Οιδίποδα Τύρανο του Σοφοκλή, καθώς οι αγγελιοφόροι κτίζουν ψήγμα το ψήγμα κι αποσπασματικά την τρομερή αλήθεια που προοιώνισε ο τυφλός μάντης Τειρεσίας κι οι ήρωες ρίχνονται από εδώ κι από κει («περιπίπτουν») σε αντιφατικούς κι ασυνάρτητους μεταξύ τους συμπερασμούς, την τραγικότητά τους διαστίζει και μια κωμική ανταύγεια που βαθαίνει τους τόνους του οίκτου και του ελέου των θεατών.

Εκείνο το Ομηρικό «νήπιος ουδ' εννόησεν», εμπαικτικό σχεδόν της περιορισμένης «νοητικής εμβέλειας» των ηρώων, απηχείται και στις κωμικές εκδηλώσεις της γνωστικής υστέρησης των ηρώων της τραγωδίας. Κωμική χροιά που οξύνει παρά αναρεί τις τραγικές συνέπειες που μπορεί να κρύβουν οι κρυφές αλήθειες για τον ήρωα κι η τελική συνάντησή του με αυτές στην «αναγνώριση». Μπορεί να προσληφθεί σαν κωμικότητα ίσως

για όσους δεν μετέχουν στην μοίρα των ανθρώπων, μια «θεία κωμωδία», που για τους θεατές όμως μπορεί να διαγνώσει μόνο με τρόπο, σαν σενάριο πιθανό κάποτε και γι' αυτούς. Το έργο είναι γραμμένο για τον καθένα μας, τα «τυφλά εμείς όντα της στιγμής». Κι η καθαρή αφορά τη συνειδητοποίηση ότι, για την ώρα τουλάχιστον, με την μοίρα αναμετρήθηκε άλλος, και άλλος μεγέθους, ο «μεγάθυμος», αναδιφώντας διδακτικά τον συμβιβασμό μας με την ανθρώπινη μοίρα. Αν ο ήρωας ήτο μικρός ώστε να μην παίζεται μαζί του η μοίρα των ανθρώπων, η δική μας μοίρα, το έργο θα ήταν κωμωδία, κι ο ήρωας ένας Θεοσίτης, που γρήγορα θα μάθαινε (εις επήκειον των καγαχασμών μας) πως δεν είναι Αχιλλέας.

Αλλά η πώση του «μεγάθυμου» είναι τραγική, μετρά τα όρια του ανθρώπου μπροστά στο τυχαίο και επέκεινα της μοίρας. Είναι και δική μας μοίρα και το τρομερόν της περιπέτειας αφήνει ένα αίσθημα τρόμου, η γέυση του οποίου παραμένει με τον θεατή ακόμα κι αν η λύσις είναι, όπως είναι πιο συχνά απ' όσο το αναγνωρίζουμε, ένα «happy end». Εδώ έγκειται το τραγικό αίσθημα. Αίσθημα που απαλύνεται, αλλά δεν αίρεται από το κωμικό πνεύμα που διαχέεται σε μια τραγικωμωδία. Όπως στην «Ελένη», όπου είναι φανερό η «αγαπσιάρικη ειρωνεία» του τραγωδού για τους ήρωές του (πόσο εύστοχα το ορίζει η φιλόλογος), πιασμένους στην αδόκητη ποικλοπαγίδα της μοίρας από την οποία με κωμικά ασυνάρτητες κινήσεις προσπαθούν να αποδράσουν, χωρίς όμως να μπορούν να «καταλύσουν την ασυναρτησία».

Έρως ανίκατε. Στον «υπό κάτω γάργαλό» του, ίσως κυρίως εκεί, τα δακρυόεντα χάχανα της απόλυτης τραγικωμωδίας μας. Ω Ελένη, ώ κακόν ωόν.

www.simerini.com.cy

«Της οικίας ημών εμπιπραμένης» στον Πολυχώρο Κατ' Οίκον

Ο Πολυχώρος ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ παρουσιάζει από αύριο Δευτέρα την κωμωδία «Της οικίας ημών εμπιπραμένης», του βραβευμένου θεατρικού συγγραφέα Κώστα Μαννούρη σε πανελλήνια πρώτη. Ο συγγραφέας έχει τιμηθεί το 2015 με το βραβείο θεατρικής συγγραφής, στο πλαίσιο των θεατρικών βραβείων Κύπρου. Το έργο του Κώστα Μαννούρη πραγματεύεται τη δημιουργική βύθιση στη μνήμη, την απώλεια και το ανεκπλήρωτο, έχοντας ως ακρογωνιαίο λίθο το εξής ερώτημα: Ποια είναι περισσότερο απευκαία, η περίσσεια δράματος ή η απουσία του; Το έργο, όπως και η ζωή μας, ταλαντεύεται με άνεση ανάμεσα στο τραγικό και το κωμικό, την ωριμότητα και τον λυρισμό, τη συγκωρητικότητα και τη ζωώδη ανάγκη

μας για εκδίκηση.

Τρεις αδελφές παραβιάζουν την πατρική τους οικία, που πλέον έχει περιέλθει στην κυριότητα του γεροντοέρωτα του αιμνήστου πατρός τους, με σκοπό να την κάψουν. Για να εμψυχωθούν, προτού προβούν σε αυτό που θεωρούν ως ηθικά επιβεβλημένο, ανακαλούν ιστορίες και συμβάντα που τις συνδέουν με αυτό που πρέπει να παραδοθεί στην πυρά.

«Αυτό το σπίτι πρέπει να καεί. Τώρα. Εισ το όνομα της μητρός και του ματσού και του τιμίου οινοπνεύματος».

Ώρα έναρξης, 8.30. Διάρκεια, μία ώρα και δέκα λεπτά περίπου.

Ερμηνεύουν οι Ιωάννα Σιαφάλλη, Αντρούλα Ηρακλέους και Άννα Γιαγκιωζή. Συντελεστές: Συγγραφέας: Κώ-

στας Μαννούρης, Σκηνοθεσία: Σώτος Σταυράκης, Σκηνικά-Κοστούμια: Λία Βογιατζή, Μουσική: Γιώργος Κολιάς, Φωτισμοί Σώτος Σταυράκης, Αντρέας Πέτρος.

Παραστάσεις: 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 24 Μαρτίου στις 20.30

Πολυχώρος ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ

Αρσιπόνος και Περικλέους 47, 1010,

Παλιά Λευκωσία

Είσοδος: 10 ευρώ

Μειωμένο: 8 ευρώ.

Τηλ. Κρατήσεις: 99 328 689

Περιοδείς:

29 Μαρτίου Λάρνακα και

31 Μαρτίου στη Λεμεσό (Θέατρο 1) στις 8.30.

Το ΘΕΠΑΚ στο Θέατρο ΕΝΑ

«Νερά της Κύπρου, της Συρίας, και της Αιγύπτου. Σπουδή στον "θεατρικό" Καβάφη»

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η εύφορη συνεργασία μεταξύ του Πολιτιστικού Κέντρου του Πανεπιστημίου Κύπρου και του Θεάτρου ΕΝΑ, που ξεκίνησε τον περασμένο Οκτώβριο με μια σειρά από παραστάσεις της «Μήδειας» του Ευριπίδη από το Θέατρο ΕΝΑ που παρουσιάστηκαν στο Αρχοντικό Αξιοθέας, στο πλαίσιο του 18ου Πολιτιστικού Φεστιβάλ του Πανεπιστημίου Κύπρου, συνεχίζεται και τον Μάρτιο του 2016 με την παρουσίαση, στη σκηνή του Θεάτρου ΕΝΑ, δύο θεατρικών έργων-σταθμών για το Θεατρικό Εργαστήρι του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Πρόκειται για τα έργα «Το Χρονικό της Κύπρου» του Λεοντίου Μαχαιρά, που παρουσιάστηκε την Τρίτη, 1 και Τετάρτη, 2 Μαρτίου 2016, και «Νερά της Κύπρου, της Συρίας, και της Αιγύπτου. Σπουδή στον "θεατρικό" Καβάφη», που παρουσιάστηκε την Παρασκευή, 4 και ολοκληρώνει απόψε Κυριακή, 6 Μαρτίου 2016, στη σκηνή του Θεάτρου Ένα.

Όπως αναφέρεται σε σημείωμα του ΘΕΠΑΚ, η επιλογή των δύο αυτών έργων δεν έγινε καθόλου τυχαία. Το πρώτο, το «Χρονικό» του Μαχαιρά, ήταν η θεατρική παραγωγή με την οποία το Θεατρικό Εργαστήρι ξεκίνησε την πορεία του το 1998, ανεβάζοντας σε παγκόσμια πρώτη το σημαντικότερο αφηγηματικό και εν μέρει δραματικό έργο της μεσαιωνικής και σύγχρονης κυπριακής λογοτεχνίας, ενώ το δεύτερο, «Η Σπουδή στον "θεατρικό" Καβάφη», αποτελεί την πιο πρόσφατη παράστασή του, βασισμένη εξολοκλήρου σε ποίηση του μεγάλου Αλεξανδρινού. Πέρα από τη σημασία τους για την ιστορία του Θ.Ε.Π.Α.Κ., τα δύο αυτά έργα, τα οποία έχουν παρουσιαστεί με μεγάλη επιτυχία στην Κύπρο και στο εξωτερι-

κό, έχουν και μια ίσως μη αναμενόμενη συγγένεια, καθώς έχουν βγει από τη γραφίδα δύο μεγάλων μορφών του περιφερειακού Ελληνισμού που μοιράζονται την ίδια φυλετική συγκίνηση, την ίδια αγωνία για το μέλλον της φυλής τους, την ίδια ιστορική αίσθηση και την ίδια αγάπη για τη ζωντανή ελληνική γλώσσα.

«Γραμματικοί»

Φραγκοσπουδασμένος ο Μαχαιράς δούλεψε σε όλη του τη ζωή ως δημόσιος υπάλληλος («γραμματικός») στην αυλή των Φράγκων και γνώριζε άπαιστα γαλλικά, μα έγραψε το έργο του στη γλώσσα που μιλούσε ο λαός των τοπικών Ρωμαίων - στη μεσαιωνική ελληνική κοινή, με πλούσιο τοπικό χρώμα

και άφθονα διαλεκτικά στοιχεία, όχι στη λόγια, αλλά στη δημώδη, μιμούμενος τεχνικές της προφορικής λαϊκής αφήγησης.

Αγγλοθρεμμένος ο Καβάφης, γραμματικός κι αυτός στην υπηρεσία των Άγγλων επί είκοσι πέντε σχεδόν χρόνια, μιλούσε άπαιστα Αγγλικά, όμως τα ποιήματά του τα έγραψε στα ελληνι-

κά, σε μια δημοτική με άφθονους πολίτικους και αλεξανδρινούς ιδιοματισμούς, ενσωματώνοντας στην ποιητική του γλώσσα λέξεις και φράσεις της προφορικής λαϊκής γλώσσας, τις οποίες ως συγκινημένους ωτακουστίς αποταμίευε από τα καφενεία και την αγορά.

Το «κρυμμένο θέατρο» και την ιδιαίτερη γλώσσα των δύο αυτών μεγάλων δημιουργών του Ελληνισμού της περιφέρειας απόλαυσαν όσοι επέλεξαν να δουν (ή να ξαναδούν σε μια χειμερινή σκηνή) τις δύο παραστάσεις του Θ.Ε.Π.Α.Κ., έχοντας, παράλληλα, τη δυνατότητα να αισθανθούν την αγωνία για το μέλλον του Ελληνισμού μπροστά στην απειλή του Ισλάμ που ο Μαχαιράς και ο Καβάφης μοιράζονται, αν και τους χωρίζουν χρονικά πέντε αιώνες. Μια αγωνία που σε διαφορετικό πλαίσιο ζούμε κι εμείς σήμερα.

«Νερά της Κύπρου, της Συρίας και της Αιγύπτου. Αγαπημένα των πατρίδων μας νερά» -έτσι ορίζεται η περιοχή, το νήμα που συνδέει τον γρακτικό κόσμο του Καβάφη με τον κόσμο της Ρωμιοσύνης (δηλαδή των τοπικών Ρωμαίων) του Μαχαιρά. Κόσμος ελληνικός «που κάποτε ξενίζει τον Ελληνισμό», ένας κόσμος στη δική του τροχιά, με μια δική του μοίρα διαφορετική, συνήθως πιο δύσκολη και πιο επώδυνη, με κορυφώσεις και πτώσεις, τη μια κυρίαρχος και δυνατός, την άλλη αδύναμος και στριμωγμένος. Όσοι δεν πρόλαβαν, μπορούν να δουν την αποψινή, τελευταία παράσταση του «θεατρικού» Καβάφη, που αρχίζει στις 8.30.

«Νερά της Κύπρου, της Συρίας, και της Αιγύπτου. Σπουδή στον "θεατρικό" Καβάφη»

Κυριακή, 6 Μαρτίου 2016

Έναρξη: 20:30

Εισιτήρια: κανονικό € 12, φοιτητικό/μειωμένο € 7.

Πληροφορίες και κρατήσεις στο τηλ. 22894531-2 και στο ταμείο του Θεάτρου ΕΝΑ, τηλ. 22348203

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Γέλωτος εγκώμιον

Αναδιφήσεις //

Με αφορμή την αποδημία του πλήρους ημερών και φιλόγελης σοφίας συγγραφέα του «Ονόματος του Ρόδου», Ουμπέρτο Έκο

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η έλλειψη χιούμορ είναι, κατά κάποιον τρόπο, σιμάδι ηλιθιότητας, κατά τον τρόπο που η παρουσία του αποτελεί σημάδι ευφυΐας. Η πλειονότητα των ανθρώπων όσον αφορά την ηλιθιότητα και την εξυπνάδα, κυμαινόμαστε... εντός, εκτός και επί τα αυτά, χορεύοντας χαζοχαρούμενοι το μπαλέτο μιας ενδιάμεσης κατάστασης, ισομερώς ή περίπου μετέχοντες και στις δύο.

Υπάρχει, βεβαίως, και ένα είδος ηλιθιότητας που αναβλύζει από τις πηγές της ευφυΐας. Είναι εκείνη η επίγνωση της ηλιθιότητας για την οποία μιλά ο Μπέκετ, ένα είδος λυτρωτικής αφύπνισης του εαυτού.

Επί του ιδίου κυματισμού λυτρωτικός διάπλους είναι η επίγνωση του Νίκου Καρούζου στον στίχο «πηγάω από ηλιθιότητα δυσφορώντας να είμαι έξυπνος». Πρόκειται για τη συναίσθηση μιας άλλης τάξεως εξυπνάδας, καθαρώς πνευματικής, που δεν έχει τίποτα να κάνει με την εξυπνάδα, ας πούμε, των μάντζερ και των διαφημιστών ή την καταστροφική εξυπνάδα των πολιτικάντηδων, ή ακόμα όσων λένε εξυπνακίστικες κουβέντες στις συναστροφές χάριν εντυπωσιασμού. Ένα εγκώμιο της νοημοσύνης, εκείνης της τελευταίας αρετής την οποία επικαλούνταν ο Αλμπέρτο Μοράβια ως ύστατο όπλο απέναντι στον φασισμό της εξουσίας, τη διάλυση και την ισοπέδωση.

Φίλτρο καθάρσεως

Το χιούμορ, ωστόσο, φίλτρο απελευθέρωσης και καθάρσεως στη ζωή μας, χάνεται συχνά μέσα στην ελώδη διαστροφή της σοβαροφάνειας, που δένει σε κρικέλια τις στιγμές της αυθορμησίας, όπως και την αυτοσχέδια ευφυΐα που υποφώσκει, και υποβόσκει, πίσω της.

Είναι το «πνεύμα του σοβαρού», που επιβάλλει την ανυπόφορη σκιά του στο ταμπού της «περίστασης», που παραδίδει τη νοήμονα αυθορμησία στις ορέξεις του λογοκριτικού «αγγέλου».

Αν, ωστόσο, σύμφωνα με τον Μονταίνο, η ικανότητα του γέλιου είναι ίδιον του ανθρώπου, αν η ανθρώπινη κατάσταση είναι «φιλόγελος» και «καταγέλαστη», τότε το χιούμορ δεν έχει φραγμούς, χαρακτηρίζεται από μια

μόνιμη ενέδρευση, είναι η ελλοχία του αστάθμητου που υπονομεύει κάθε νόνα, μοτίβο μιας δύσκολης επιβίωσης που εκβάλλει στο δέλτα μιας παρηρησίας για τις χαρές της ζωής.

Που παίρνει την προτροπή «γελάτε γιατί χανόμαστε» ένα βήμα παραπέρα: «Ας συνεχίσουμε να γελάμε, έστω και τώρα που χαθήκαμε»...

Ο Μπέκετ, όπως και τόσα άλλα, το απέδωσε ευφύεστα με τη... χαρμόσυνη προτροπή, «αν είσαι βουτηγμένος ως τον λαιμό μες στα σ...ά, τότε δεν έχεις τίποτε άλλο να κάνεις από το '

αρχίσεις να τραγουδάς», προτροπή που ακολουθεί την εξίσου βαρύνουσα «κοίταζε το χειρότερο, έως ότου αρχίσεις να γελάς».

«Αντιστροφή», που θυμίζει, ή και παραπέμπει ενδεχομένως, στις «λυτρωτικές» αντιστροφές της καρναβαλικής αναίρεσης της τάξης και της κανονικότητας.

Όπως έδειξε ο Μπαχτίν στις αναλύσεις του για το καρναβάλι ως κατάσταση ανατροπής, το γέλιο διαθέτει μια ανεπίσχετη δύναμη προσοικείωσης των πραγμάτων, «φέρνοντας το φοβερό

και το τρομακτικό στο μέτρο των ανθρώπινων διαβημάτων, αποκαθαίροντάς τα από τη δύναμη και την ισχύ τους. Ως τέτοιο, είναι ο θανάσιμος εχθρός κάθε εξουσίας και δύναμης επιβολής».

Ίδιον του ανθρώπου

Μια εγκωμιαστική «διατριβή» για το γέλιο παραθέτει ο μεταστάς προσφάτως, γελών, πιθανώς, ανυψούμενος υπεράνω της ανθρώπινης ιλαροτραγωδίας Ουμπέρτο Έκο, στο «Όνομα του Ρόδου», μιλώντας για το χαμένο δεύτερο βιβλίο της «Ποιητικής» του Αριστο-

τέλη, όπου μελετά την κωμωδία.

Με τα λόγια του Χόρχε, του τυφλού μοναχού, φύλακα της βιβλιοθήκης, όπου φυλάσσεται το βιβλίο του Φιλοσόφου, στον διάλογό του με τον αδελφό Γουλιέλμο της Μπάσκερβιλ:

«Το γέλιο ελευθερώνει τον αγροίκο από τον φόβο του διαβόλου, γιατί μες στη γιορτή των τρελών και ο διάβολος φαίνεται φτωχός και ηλιθιός, κι επομένως ελέγξιμος. Αυτό το βιβλίο, όμως, μπορεί να διδάξει ότι η απελευθέρωση από τον φόβο του διαβόλου είναι σοφία.

«Όταν ο αγροίκος γελά, με το κρασί να κελαρύζει στο λαρύγγι του, νιώθει αφέντης, γιατί έχει αντιστρέψει τις σχέσεις της εξουσίας: το βιβλίο αυτό, όμως, μπορεί να διδάξει στους μορφωμένους τα έξυπνα, και από τη στιγμή εκείνη ένδοξα, τεχνάσματα με τα οποία θα νομιμοποιήσουν αυτή την αντιστροφή. Τότε αυτό που στην ενστικτώδη κίνηση του αγροίκου παραμένει, ακόμα κι ευτυχώς, λειτουργία της κοιλιάς θα μεταμορφωθεί σε λειτουργία της διανοίας. Το ότι το γέλιο είναι ίδιον του ανθρώπου είναι σημείο των ορίων μας ως αμαρτωλών. Όμως από αυτό το βιβλίο πόσες διάνοιες διαβρωμένες σαν τη δική σου δεν θα αντλήσουν τον έσχατο συλλογισμό ότι το γέλιο είναι σκοπός του ανθρώπου!».

Απελευθέρωση από τον θάνατο

«Το γέλιο αποσπά για μερικές στιγμές τον αγροίκο από τον φόβο. Μα ο νόμος επιβάλλεται με το δέος, του οποίου το αληθινό όνομα είναι "φόβος Θεού". Και από το βιβλίο αυτό θα μπορούσε να ξεκινήσει η σπίθα του Εωσφόρου που θα έβριζε μια νέα φωτιά σ' ολόκληρο τον κόσμο: και το γέλιο θα διαγραφόταν σαν ένα νέο τέχνασμα, που κι ο Προμηθέας ακόμη αγνοούσε, για να καταπνιχθεί ο φόβος. Ο αγροίκος που γελάει δεν νοιάζεται τη στιγμή εκείνη αν πεθάνει: αργότερα όμως, όταν πάψει η ελευθεριότητά του, η λειτουργία του επιβάλλει και πάλι, σύμφωνα με το θείο σχέδιο, τον φόβο του θανάτου. Και απ' αυτό το βιβλίο θα μπορούσε να γεννηθεί η νέα και καταστροφική επιδίωξη να καταστραφεί ο θάνατος με την απελευθέρωση από τον φόβο. Και τι θα 'μασταν, εμείς τα πλάσματα τα αμαρτωλά, χωρίς τον φόβο, το πιο συνετό και στοργικό ίσως από τα θεία δώρα; Για αιώνες οι δάσκαλοι και οι πατέρες ανέδιδαν μυροβόλες ουσίες ιερής σοφίας για να φέρονται τη λύτρωση, με τη σκέψη των υψηλών πραγμάτων, από την αθλιότητα και τον πειρασμό των ποταπών πραγμάτων. Και το βιβλίο αυτό, δικαιώνοντας την κωμωδία, τη σάτιρα και τη μιμική ως θαυματουργά ιάματα, που φέρνουν την κάθαρση των παθών με την αναπαράσταση του ελαττώματος, της ατέλειας, της αδυναμίας, θα παρακινούσε τους ψευδοσοφούς σε μια προσπάθεια για την υποτίμηση του υψηλού (σε μια διαβολική αναστροφή) με την αποδοχή του ποταπού».

www.simerini.com.cy

Βιβλιονηλασιές // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

Αναζητώντας Πατρίδες

Αντρέας Κελέσις

Με τα πέντε ιστορικά του μυθιστορήματα, «Μαϊστροτραμουντάνα», «Ναυτικά Κιάλια», «Ζήσε Ελλάδα και χωρίς εμάς», «Χωρίς πυξίδα» και το πρόσφατο «Αναζητώντας Πατρίδες», ο Αντρέας Κελέσις, διανύοντας μια αξιόλογη ανεκτικτική πορεία στο λογοτεχνικό μας στερέωμα, καταφανώς κατατάσσεται στους αριστοτέχνες του είδους. Καθώς, μέσα από τη χαρισματική πηγασιότητα μιας ρέουσας αφηγηματικής γραφής και τη γλωσσική σκευή ενός θαλασσογραφικού γοπητευτικού λεξιλογίου, τους συνεκτικούς αρμούς μιας περιπετειώδους πλοκής και τη σκηνική εικονοπλασία κινηματογραφικών επεισοδίων, εύχεται να συνεχιστεί το ταξίδι της αναγνωστικής περιπλάνησης. ΒΣυμπλοηγοί, άλλοτε με τον νοτιά, τον μαιστρο και τον πουνέντη και πότε με τον λεβάντη, την όστρια και την τραμουντάνα ενός εναλλασσόμενου ανεμολογίου από ούριους έως σφοδρούς ανέμους δυσσιώνων καιρών, δεν νιώθουμε απλώς θεατές των συγκλονιστικών δράσεων, αλλά συμπάσχουμε ενσυναίσθητα με το ατέλειωτο δράμα των πραγματικών ηρώων μιας αυθεντικής ιστορίας. Αυτής, που με τα επιδέξια μυθιστορηματικά του σύνεργα ο συγγραφέας συναρθρώνει τις δομές, συυφαίνοντάς τις με βιωματικές εμπειρίες, αξεθώραστες αναμνήσεις και ένδοξες εποχές, αλλά και επώδυνες μνήμες: τόσο από τον επαγγελματικό και ερασιτεχνικό στίβο των θαλασσιώνων του ενδιαφερόντων όσο και από την αγωνιστική του δράση στον Αγώνα της ΕΟΚΑ και τις δοκιμασίες του στα κρατητήρια της Αγγλοκρατίας, επιβεβαιώνοντας την αλήθεια του Ουμπέρτο Έκο: «Προτού ξεκινήσεις να γράφεις, πρέπει να συλλάβεις τον κόσμο του μυθιστορηματός σου. Πρέπει να είσαι απολύτως εξοικειωμένος με τον κόσμο που θα περιγράψεις...».

Ο συγγραφέας με σκηνικό ορίζοντα θάλασσες, νησιά, ακτογραμμές και λιμάνια από το Αιγαίο Πέλαγος μέχρι τη Λεβαντινή και την Κύπρο φιλοτεχνεί τον πολύτοπο, πολυπρόσωπο και πολυθεματικό καμβά των 400 σελίδων, αναδεικνύοντας τα πατριωτικά έργα και τις ριψοκίνδυνες ημέρες των ανθρώπων εκείνων με τις πονεμένες καρδιές του ξεριζωμού. Πρωταγωνιστικό, ωστόσο, ρόλο ανάμεσά τους διαδραματίζει και το περήφανο σκάφος, «Άντ Ιωάννης», που στα χρόνια της Γερμανικής Κατοχής και των συμμαχικών αγώνων αντιμάχεται τον ναζισμό με το γενναίο του πλήρωμα, τον καπετάν Κωνσταντή Μπάφα, τον μηχανικό Λευτέρη Μανίκα και

τους ναύτες Αργύρη Γιαγκουδάκη και Μανώλη Καρδαμήλα. Όλα αυτά τα παιδιά, που από δεινοί ψαράδες θα εξελιχθούν σε θαλασσόλυκους, είχαν έλθει με τις οικογένειές τους από την Κρήνη της Μικρασίας, καταδιωγμένοι από τους Τούρκους και νοικοκυρευτήκαν σε προσφυγικούς συνοικισμούς της Χίου.

Ο Κελέσις εντέχνως πλέκει τα νήματα της ιστορίας των Μικρασιτών προσφύγων με μια ξεκληρισμένη οικογένεια Γερμανοεβραίων, που από το Βερολίνο, παραμονές του Πολέμου, καταφεύγει στη Θεσσαλονίκη και από εκεί στη Χίο. Είναι η εποχή, όπου η μηχανότρατα του Μπάφα εκτελεί διπλή αποστολή. Από τη μια επιταγμένη για περιπολίες από τους Γερμανούς και από την άλλη τη πλήρωμά της, στο οποίο προστίθεται το Εβραίοπουλο, ο Ηλίας, μεταφέρουν Έλληνες και Βρετανούς μάχιμους στον Τσεσμέ για προώθησή τους στη Μέση Ανατολή. Μεταξύ των μυστικών αποστολών τους και η μεταφορά από τη Χίο των δικών τους, που είχαν εγκατασταθεί πρώτα στο Καρβουστάσι και αργότερα στην Αμμόχωστο, ενώ το πολυτάξιδο σκαρί με τους αντρωμένους των θαλασσών συνέχιζε τις εξορμήσεις του από το βόρειο Αιγαίο ως κάτω στις βόρειες αφρικανικές κόσες.

Το τελευταίο κεφάλαιο, «Αναζητώντας πατρίδα», θα μπορούσε να στοιχειοθετεί αυτοτελές χρονικό ιστορικής τεκμηρίωσης. Ο συγγραφέας με τη δύναμη της παραστατικής περιγραφής μάς υποβάλλει σε συνεχή συναισθηματική φόρτιση, παρακολουθώντας οδυνηρές σκηνές και συγκινητικά στιγμιότυπα στο αγάλικο στρατόπεδο του Καράουλου στην Αμμόχωστο. Οι Εβραίοι, που επέζησαν του Ολοκαυτώματος και μεταφέρθηκαν από τους Άγγλους εδώ, κάτω από τις οδηγίες στελεχών των μυστικών τους οργανώσεων, με κυριότερη τη «Χαγκανά», οργανώνουν αποδράσεις, σκάβοντας σπράγγες με έξοδο το λιμάνι και προορισμό την προγονική κοιτίδα. Οραμα και ελπίδα η δημιουργία του κράτους του Ισραήλ. Πολλοί Κύπριοι τούς συμπαραστέκονται με πρωτεργάτη τον Πρόδρομο Παπαβασιλείου. Ανάμεσα στις επιλογικές σελίδες του μυθιστορηματός η της απομυθοποιητικής αυτής αληθινής ιστορίας καταγράφεται ο δραματικός επίλογος των παιδιών της Ιλάνας. Ο Ηλίας αποχωρίζεται τους ναυτικούς συναγωνιστές του, για να αγωνιστεί στα ιερά χώματα της γης του ως μέλος της μυστικής οργάνωσης «Πάλμακ», ενώ η αδελφή του Εύα, αφού υπηρέτησε ως νοσοκόμα στον Καράουλο, σκοτώνεται στην Παλαιστίνη, πολεμώντας για την απελευθέρωση της Λαντρούν και συνακόλουθα της Ιερουσαλήμ.

Ιδεοσκόπιο // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

Umberto Eco και Harper Lee

Ορόσημα στην Παγκόσμια Λογοτεχνία

chrysothemisch1@gmail.com

Ποια σχέση, σ' αλήθεια, μπορεί να έχει ο ευρύτατα γνωστός και συνεχώς στο προσκήνιο της συγγραφικής και πολιτισμικής επικαιρότητας Umberto Eco με τη μέχρι χτες ξεχασμένη από τους πιο πολλούς εκτός της πατρίδας της Harper Lee; Και όμως! Δεν τους συσχετίζει απλώς η συγκυρία της πρόσφατης εκδημίας τους, αφού και οι δύο κορυφαίοι συγγραφείς, παλεύοντας με ακατανίκητες δοκιμασίες υγείας, έφυγαν για το ανεπίστροφο ταξίδι τους την ίδια ακριβώς ημερομηνία: στις 19 Φεβρουαρίου και με ηλικιακή διαφορά πέντε χρόνων, ο Eco στα 84 και η Lee στα 89 της. Πέρα από το ταυτόχρονο ληξιαρχικό γεγονός της τελευταίας τους και πάνω από τα σύνορα των διαφορετικών ηπείρων και χωρών της γενετικής τους, της ιταλικής Αλεσάντριας και της Μονρόβελ της Αλαμπάμα των ΗΠΑ, τα εμβληματικά τους έργα, από τα πλέον πολυδιαβασμένα, τους έχουν καθιερώσει ως ορόσημα της Παγκόσμιας Λογοτεχνίας. Αν «Το όνομα του ρόδου», πιστή μεταγραφή του «Il nome della rosa», το πρώτο αριστοτεχνικό μυθιστόρημα του διασημότερου διανοούμενου της Ιταλίας, που εξέδωσε το 1980, πουλδήσε περισσότερα από 9 εκατομμύρια αντίτυπα παγκοσμίως, το αριστούργημα της βραβευμένης με Πούλιτζερ Αμερικανίδας «To Kill A Mockingbird», υπό τον ελληνικό τίτλο «Όταν σκοτώνουν τα κοσούφια», που ήλθε στο φως το 1960, κατέγραψε ρεκόρ 30 εκατομμύρια πωλήσεων, ενώ το 1999 ψηφίστηκε από τη «Library Journal» σαν το καλύτερο μυθιστόρημα του αιώνα. Εκδοτικά φαινόμενα με τη μετάφρασή τους σε περισσότερες από 40 γλώσσες, που μεταφέρθηκαν στην

οθόνη, το πρώτο το 1986 από τον Jean-Jacques Annaud με πρωταγωνιστή τον Sean Connery και το δεύτερο γνωρίζοντας τεράστια κινηματογραφική επιτυχία το 1962 σε σκηνοθεσία του Robert Mulligan με τον Gregory Peck.

Ιστορία και μύθος

Ο κυριότερος λόγος μιας τέτοιας καταξίωσης παγκόσμιου βελνεκούς πιστοποιείται μέσα από τα ίδια τα έργα αμφοτέρων των μυθιστοριογράφων, αλλά και επισημαίνεται στο αφηγηματικό μανιφέστο του Eco, που δεν έπαψε να υπενθυμίζει ότι η ιστορία του κόσμου συγγενεύει μ' ένα μυθικό σύμπαν, από τον θαυμασμό του οποίου γεννήθηκε κάποτε η συνειδητοποίησή του. Για τούτο και στον άνθρωπο αρέσει να του διηγούνται ιστορίες, που τρέφεται μ' αυτές, για να ζήσει. Προεκτείνοντας τη σκέψη του Camus πως αν θέλει κανείς να κάμει φιλοσοφία, πρέπει να γράψει ένα μυθιστόρημα, τονίζει: «το καθήκον ενός μυθιστορημάτος είναι να διδάξει ψυχαγωγώντας και διδάσκοντας ν' ανακαλύψει τις παγίδες του κόσμου». Παρόμοια, το μυθιστόρημα της Lee τρέφεται από την ποιητικότητα των μύθων και εμπνέεται από τη φιλοσοφική διάθεση εύληπτων αποφθεγματικών στοχασμών, επιμερίζοντας μια διπλή μύηση: εκείνη των δύο παιδιών του αμερικανικού Νότου κι εκείνη ενός ενήλικα, του πατέρα τους, στην ανακάλυψη του κόσμου, της μορφιάς και της βιωσιότητάς του, του παντοδύναμου Κακού μέσα από την απάνθρωπη σκληρότητα του ψεύδους, αδίστακτα προσωπεία παραπλανητικής και αμοραλιστικής αλλοτριώσεως, που συναντούμε με παραλλαγές στα μυθιστορήματα του Eco. Το μίσος κατά των νέγων απηχεί το κυνήγι των αιρετικών ή τις ανενδοίαστες μηχανορρα-

φίες των εξουσιαστικών συμφερόντων του Τύπου. Ωστόσο, αν «ο τελείως ουδέτερος τίτλος» του Eco δεν έχει σχέση με το περιεχόμενο του έργου, σύμφωνα με το «Επιμύθιο στο Όνομα του Ρόδου», καθώς πρέπει να συχθεί τα νοήματά του και όχι να τα συγκροτεί, στο βιβλίο της Lee ο αλληγορικός τίτλος συνάδει με τους συμβολισμούς των πολυεπίπεδων σημασιολογιών του, αποπνέοντας την τραγική ειρωνεία της καταδίκης αθώων και αδύναμων, στο όνομα του μικρού και ανυπεράσπιστου πουλιού, που δολοφονεί ο φανατικός ρατσισμός στερεοτυπικών προκαταλήψεων και αυταρχικών συμπλεγμάτων φυλετικής ανωτερότητας. Αν, κατά τον φιλόσοφο σημειολόγο, «το ρόδο είναι ένα σύμβολο τόσο πλούσιο σε νοήματα, που είναι ζήτημα αν έχει μείνει κάποιο νόημα, που να μην του έχει αποδοθεί», άλλο τόσο ένα πουλί μπορεί να ενσάρκωνει το καλό έναντι του κακού, απηχώντας τις ποικιλώνυμες εκδοχές της διατριπτικής του πολυσημίας, ειδικότερα στους καιρούς μας όχι της χαμένης, αλλά της σφαγιασμένης αθωότητας.

Αν, εντούτοις, μετά τον μυθιστορηματικό θρίαμβο του «Ρόδου», ο Eco δημοσίευσε μεταξύ άλλων «Το εκκρεμές του Φουκώ» (1988), «Το νησί της προηγούμενης μέρας» (1994), «Μπαουντλίνο» (2001), «Η Μυστηριώδης φλόγα της βασίλισσας Λοάνα» (2004), «Το κοιμητήριο της Πράγας» (2010) και «Φύλλο μηδέν» (2015), η μυθιστορηματική γραφίδα της Lee φαινόταν ότι είχε την τύχη ενός μονάκριβου, μέχρι τον περσινο Ιούλιο που κυκλοφόρησε το προγενέστερο ανέκδοτο έργο της «Βάλε ένα φύλακα». Αυτά τα έργα είναι που αρνούνται να συμβιβαστούν με τον θάνατο, συνομολογώντας με τους ανώνωστες συνθήκη αθανασίας.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Μαργκερίτ Ντυράς, Ο υποπρόξενος

Απόσπασμα της εβδομάδας // Οφείλει να μάθει ότι το σημείο του ορίζοντα που σε καλεί να το ανταμώσεις δεν είναι κατ' ανάγκη και το πιο εχθρικό, έστω κι αν έτσι μοιάζει // Επιμελείται η **Μαρία Μηνά**

Συμπληρώθηκαν, στις 3 Μαρτίου, είκοσι χρόνια από τον θάνατο της Γαλλίδας συγγραφέως και σκηνοθέτιδος.

Περπατάει, γράφει ο Πίτερ Μόργκαν.

Πώς να κάνει για να μη γυρίσει πίσω; Πρέπει να χαθεί. Δεν το ξέρω. Να το μάθεις. Ψάχνω ένα σημείο για να χαθώ. Οφείλει να είναι ανυστερόβουλη, να δεχθεί ότι δε θα αναγνωρίζει τίποτα απ' όσα γνώριζε, να κατευθύνει τα βήματά της προς το πιο εχθρικό σημείο του ορίζοντα, ένα είδος απέραντου τέλματος που χίλια αναχώματα το διασχίζουν προς όλες τις κατευθύνσεις, ένας θεός ξέρει το γιατί.

Το κάνει. Περπατάει μέρες, ακολουθεί τα αναχώματα, τα αφήνει πίσω της, διασχίζει το νερό, τραβάει ίσια μπροστά, στρέφεται προς άλλα έλη μακρινότερα, τα διασχίζει, τα αφήνει κι αυτά, για άλλα και άλλα ακόμη.

Είναι ακόμη στην πεδιάδα του Τονλέ-Σαπ, ακόμη αναγνωρίζει.

Οφείλει να μάθει ότι το σημείο του ορίζοντα που σε καλεί να το ανταμώσεις δεν είναι κατ' ανάγκη και το πιο εχθρικό, έστω κι αν έτσι μοιάζει· είναι ακριβώς αυτό που δεν το βάζει ο νους σου.

Με το κεφάλι κάτω, ανταμώνει το εχθρικό σημείο του ορίζοντα, με το κεφάλι κάτω. Αναγνωρίζει τα κοχύλια στη λάσπη, κοχύλια του Τονλέ-Σαπ.

Οφείλει να επιμεινεί. Έτσι ώστε στο

τέλος, αυτό που πιο πολύ σε απωθεί, να καταλήξει κάποτε να σε τραβάει. Έτσι της φάνηκε πως έλεγε η μάνα της καθώς την έδιωχνε. Επιμένει, το πιστεύει, περπατάει, απελπίζεται. Είμαι ακόμη πολύ μικρή, θα γυρίσω πίσω. Αν γυρίσεις, θα σου ρίξω φαρμάκι στο ρύζι σου να σε σκοτώσω. Με το κεφάλι κάτω περπατάει, περπατάει. Η δύναμή της μεγάλη. Η πείνα τόσο μεγάλη όσο και η δύναμη. Τριγυρίζει στην επίπεδη έκταση του Τονλέ-Σαπ, ο ουρανός και η γη σμίγουν σε ένα ευθύγραμμο νήμα. Περπατάει και σε τίποτα δε φτάνει. Σταματάει, πάλι ξεκινάει, ξεκινάει μεμιάς.

Πείνα και πορείες απολιθώνονται στη γη του Τονλέ-Σαπ, απλώνονται σε πείνες και πορείες παραπέρα. Η σπαρμένη πορεία έπιασε ρίζες. Μπροσ δε σημαίνει πια τίποτε. Μέσα στον ύπνο η μάνα, με τη μαγκούρα στο χέρι, την κοιτάει: Αύριο, με το χάραμα, φεύγα, γερασμένη κόρη το καθήκον μου είναι απέναντι στους επιζώντες που μια μέρα κι αυτοί θα μας αφήσουν... φεύγα μακριά... με κανένα πρόσχημα δεν πρέπει να γυρίσεις... με κανένα... φεύγα πολύ μακριά, τόσο που να μου είναι αδύνατο να έχω και την παραμικρή εικόνα από το μέρος όπου θα βρίσκεσαι... πέσε στο χώμα, προσκύνα τη μάνα σου και φεύγα.

Ο πατέρας της τής είπε: Αν θυμά-

μαι καλά, στην πεδιάδα των Πουλιών έχουμε έναν ξάδερφο χωρίς πολλά παιδιά, μπορεί και να σε κρατήσει για δούλα. Δεν ζητάει ακόμη να της πουν την κατεύθυνση. Βρέχει κάθε μέρα. Ο ουρανός αναδεύεται ασταμάτητα, τρέχει κατά το βορρά. Η μεγάλη λίμνη φουσκώνει. Τρικάρτα καϊκία αρμενίζουν στη λίμνη αυτή του Τονλέ-Σαπ. Απ' τη μια όχθη βλέπεις την άλλη μονάχα στο ξαστέρωμα, ύστερα απ' τα μπουρνια: ανάμεσα στον ουρανό και το νερό μια σειρά γαλάζιοι φοινίκες.

Όταν έφευγε, έβλεπε την άλλη όχθη συνέχεια. Ποτέ της δεν έχει πάει εκεί. Αν καταφέρει να την ανταμώσει, θα αρχίσει άραγε να χάνεται; Όχι, γιατί κι από την άλλη όχθη θα διακρίνει ακόμη τούτην εδώ όπου γεννήθηκε. Τα νερά του Τονλέ-Σαπ είναι ασάλευτα, λασπερά, η ροή τους αόρατη, σε τρομάζουν.

Δε βλέπει πια τη λίμνη. Βρίσκεται ξανά σε μιαν απεραντοσύνη παράξενων άδειων ελών, που τα διασχίζουν αναχώματα προς όλες τις κατευθύνσεις. Ψυχή για την ώρα. Τίποτα δε σαλεύει. Φτάνει στην άλλη μεριά της απεραντοσύνης των ελών: πίσω της μια ασάλινη εκθαμβωτική πλατωσιά που χάνεται με τη βροχή! Βλέπει πως η ζωή τη διαπερνά.

Ένα πρωί ένα ποτάμι μπροστά της. Ο υδάτινος δρόμος έχει κάτι το ενθαρ-

ρυντικό, το εύκολο, μια πορεία που κοιμάται. Ο πατέρας της μια μέρα έλεγε πως ακολουθώντας τον Τονλέ-Σαπ δε χάνεται κανείς ποτέ, πως αργά ή γρήγορα θα βρει ό,τι λούζεται στις όχθες του, πως η λίμνη αυτή είναι ένας ωκεανός από γλυκό νερό, κι αν ζουν ακόμη τα παιδιά στον τόπο ετούτο, το χρωστούν στα γεμάτα ψάρια νερά του Τονλέ-Σαπ. Περπατάει. Τρεις μέρες ανεβαίνει το ρεύμα του ποταμού που παρουσιάστηκε μπροστά της, στο τέρμα του υπολογίζει να 'βρει το βορρά, τη βόρεια όχθη της λίμνης. Θα σταματήσει μπροστά στη λίμνη, εκεί θα μείνει. Σε κάθε σταθμό κοιτάζει τα φαρδιά της πόδια τις αναίσθητες σαν λάστιχα πατούσες, τις χαϊδεύει. Γύρω κλωρό ρύζι, μαγκόδετρα και συστάδες μπαναγιές. Πάνε έξι μέρες που περπατάει.

Σταματάει. Πότε περπάτησε πιο πολύ; Πριν βρει το ποτάμι ή περπατώντας δίπλα του και ψάχνοντας για το βορρά; Συνεχίζει δίπλα στο ποτάμι, ακολουθεί από κοντά τους μαιάνδρους του, κάπου κάπου τις νύχτες κολυμπά. Πάλι ξεκινά, κοιτάζει: τα βουβάλια της άλλης όχθης δεν είναι παχιά από αλλού; Σταματάει. Το παιδί σπαρταρά στην κοιλιά της όλο και πιο πολύ: μάχη ψαριών στα σπλάχνα της, υπόκωφο και χαρούμενο θα 'λεγες παιχνίδι του αφόρητου παιδιού.

Το βιβλίο **Ο υποπρόξενος** κυκλοφορεί από τις εκδόσεις **Εξάντας** σε μετάφραση **Θεοφανούς Χατζηφόρου**.